

RAPORT Z WIZYTACJI
(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 29 lutego - 1 marca 2016 r. na kierunku *ekonomia* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego stopnia profil ogólnoakademicki realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Sączu

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodnicząca: prof. dr hab. Danuta Strahl, ekspert PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Andrzej Cieślik – członek PKA
2. prof. dr hab. Grażyna Trzpiot – ekspert PKA
3. mgr Beata Sejdak – ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia
4. Paweł Miry – ekspert ds. studenckich

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* prowadzonym w Instytucie Ekonomicznym Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Sączu została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2015/2016. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na w/w kierunku w związku z upływem okresu obowiązywania oceny pozytywnej wyrażonej w Uchwale Prezydium PKA z dn. 11.02.2010 r. Uczelnia przedstawiła informacje o dostosowaniu się do uwag PKA z ostatniej wizytacji w szczególności rozwinięciu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem Samooceny przedłożonym przez władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, ze studentami, Samorządem Studenckim, przedstawicielem Biura Karier, Opiekunami Praktyk, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Przeprowadzono także hospitacje zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. Dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych oraz etapowych. Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia o których Przewodnicząca Zespołu poinformowała władze Uczelni i jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW
STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		x			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		x			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		x			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		x			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		x			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		x			

<p>1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.</p> <p>1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*</p> <p>Koncepcja kształcenia kierunku <i>ekonomia</i> jest podporządkowana misji uczelni, która zakłada iż Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu, od chwili jej powołania, otwarta jest na współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb</p>
--

lokalnego rynku pracy, absolwentów oraz współpracy międzynarodowej Misja odwołuje się do uniwersalnych zasad kształcenia uznających niezależność myśli, poszanowanie prawdy i wolności obywatelskich i zakłada kształcenie w wielu obszarach na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, otwarcie na uzdolnioną młodzież zamieszkującą region Nowego Sącza. Koncepcja kształcenia zakłada przyporządkowanie kierunku do obszaru nauk społecznych, uwzględnienie kanonu wiedzy z zakresu ekonomii, co potwierdza program kształcenia oraz oferowanie specjalności, które są zorientowane na potrzeby lokalnego rynku pracy. Są to takie specjalności jak: Administracja i finanse sektora publicznego, Ekonomia turystyki i rekreacji, Finanse i rachunkowość przedsiębiorstw, Fundusze i projekty Unii Europejskiej, Zarządzanie projektami.

Koncepcja kształcenia jest zgodna ze strategią uczelni i realizuje wszystkie jej cele, w tym w szczególności te, odnoszące się do procesu kształcenia, w tym np.: poziom kształcenia zapewnia absolwentom uczelni pozycję konkurencyjną. Rozmowa z władzami Uczelni oraz przedstawicielami otoczenia społecznego i gospodarczego pozwala uznać, iż założenia koncepcji kształcenia są w pełni realizowane, a absolwenci kierunku *ekonomia* są dobrze postrzegani przez rynek pracy. Koncepcja zakłada obsadę zajęć opartą o kadre z dużym doświadczeniem naukowym i dydaktycznym, co pozwala na realizację celów strategicznych dotyczących poziomu kształcenia. Koncepcja zakłada wprowadzenie innowacyjnych metod kształcenia, co wspierane jest odpowiednim specjalistycznym oprogramowaniem komputerowym wykorzystywanym przy realizacji zajęć. Do opracowania koncepcji kształcenia wykorzystano wzorce międzynarodowe i krajowe, jak deskryptory dublińskie oraz zasady Krajowych Ram Kwalifikacji.

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

Plany rozwojowe kierunku zorientowane są na przekształcenie kierunku z ogólnoakademickiego na praktyczny, co pozwoli na lepsze uwzględnienie potrzeb lokalnego rynku pracy. Obecna kadra nauczycieli akademickich umożliwia dokonanie tego typu przekształcenia. Także znaczące doświadczenia spoza Uczelni wynikające z zaangażowania szeregu osób należących do minimum kadrowego w prace eksperckie, doradcze, oraz zarządzanie jednostkami gospodarczymi i instytucjami daje dobre podstawy do rozpoznania potrzeb praktyki gospodarczej w mieście i regionie, a w rezultacie wykorzystania tej wiedzy w przekształceniu profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na praktyczny.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

Kierunek *ekonomia* został przyporządkowany, Uchwałą Senatu Uczelni, do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i trzech dyscyplin: *ekonomia*, finanse oraz nauki o zarządzaniu., co również ujmuje raport samooceny. Analiza opisu kierunkowych efektów kształcenia pozwala stwierdzić, że kierunkowe efekty kształcenia są związane z dyscyplinami: finanse, *ekonomia*, nauki o zarządzaniu, a także z dyscypliną prawo.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku

pracy, oraz w dalszej edukacji.*

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* sformułowano na podstawie efektów obszarowych określonych w ramach obszaru nauk społecznych dla profilu ogólnoakademickiego i studiów I stopnia, zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Uwzględnione zostały wszystkie efekty obszarowe. Efekty kierunkowe są spójne i sformułowano w sposób zrozumiały, oparty na terminologii z zakresu nauk ekonomicznych i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Efekty są zorientowane na potrzeby rynku pracy oraz uwzględniają przygotowanie studentów studiów I stopnia do działalności badawczej. Efekty umożliwiają zdobywanie wiedzy i umiejętności właściwych dla zakresu nauk ekonomicznych jak np.: student potrafi analizować i oceniać procesy zachodzące w sferze dóbr i usług prywatnych oraz publicznych.

W procesie formułowania efektów kierunkowych dla I stopnia mamy: w zakresie wiedzy 15, umiejętności 10, kompetencji 4 - efektów. Sposób sformułowania efektów pozwolił na stworzenie systemu weryfikacji umożliwiającego obiektywną ocenę stopnia ich osiągnięcia. Sylabusy zawierają przedmiotowe efekty kształcenia, które są uszczegółowieniem efektów kierunkowych, co zostało wskazane jako odniesienie do efektów kierunkowych wraz z odniesieniem do efektów obszarowych. Dodatkowo w sylabusie ujmowany jest cel kształcenia każdego przedmiotu. Pełny opis efektów kształcenia dla kierunku *ekonomia* zawarty jest w sylabusach, które są udostępniane studentom poprzez stronę internetową uczelni oraz przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć w semestrze.

Studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielem ZO PKA potwierdzili, że efekty kształcenia są im znane, a uczelnia stosuje procedury oceny stopnia ich osiągnięcia. Studenci znajdują odniesienia do poszczególnych efektów kształcenia przy konkretnych pytaniach w końcowych kolokwiah lub egzaminach. W opinii studentów osiągnięte przez nich efekty kształcenia umożliwiają zdobycie przez nich pogłębionej wiedzy i kompetencji społecznych, jednak w niewielkim stopniu przygotowują ich do prowadzenia badań naukowych. Studenci wskazali również, że karty przedmiotów są rzadko przedstawiane przez prowadzących zajęcia oraz nieczęsto zdarza im się sięgać po zawarte w nich informacje, głównie w trakcie procedury zaliczania przedmiotu.

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

Treści programowe uwzględnione są w strukturze planu studiów w postaci modułów oraz zostały określone w sylabusach. W strukturze planu studiów występują następujące moduły: przedmioty podstawowe, przedmioty kierunkowe, przedmioty specjalnościowe, a także przedmioty pozostałe o charakterze ogólnouczelnianym. Kształcenie na studiach I stopnia prowadzone jest na 5 specjalnościach: Administracja i finanse sektora publicznego, Finanse i rachunkowość przedsiębiorstw, Ekonomika turystyki i rekreacji, Fundusze i projekty Unii Europejskiej, Zarządzanie projektami. Dobór specjalności odpowiada aktualnym tendencjom na rynku pracy i jest zgodny z zapotrzebowaniem na konkretną wiedzę i umiejętności, m.in.: znajomość zagadnień analizy ekonomicznej, rachunkowości budżetowej, znajomości obcego języka czy negocjacji, itp.

W treściach programowych występują zagadnienia przygotowania informatycznego (Technologie informacyjne). Występują również zagadnienia o charakterze ilościowym, narzędziowym, m.in. na przedmiotach: „Matematyka”, „Statystyka”, „Ekonometria”. Należy podkreślić dużą różnorodność specjalności, co daje studentowi wybór, jak również pomaga w dostosowaniu studiowanej tematyki do

aktualnych preferencji na rynku pracy.

Treści przedmiotów opisane w sylabusach sporządzone są łącznie dla każdej z form zajęć (m.in. dla wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów). Treści programowe określone są na ogół szczegółowo, w sposób komunikatywny i zwięzły, odpowiadający określonym efektom kształcenia oraz nazwie danego przedmiotu. Analiza sylabusów pozwala stwierdzić, iż treści programowe na ocenianym kierunku są zgodne z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględniają aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

Metody dydaktyczne opisane są w sylabusach poszczególnych przedmiotów. W sylabusach występuje standardowy zestaw metod dydaktycznych, do których należą: wykłady, analiza przypadku, dyskusja, projekty grupowe, samodzielne i grupowe rozwiązywanie zadań. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studenta, co znajduje odzwierciedlenie w kartach przedmiotu w opisie bilansu czasu pracy studenta jak również w opracowywanych przez studentów, w ramach pracy własnej, projektach.

Studenci stwierdzili, iż w procesie kształcenia kierunku *ekonomia* stosuje się metody kształcenia, takie jak kształcenie przez wykłady, pokazy, utrwalanie wiadomości na ćwiczeniach audytoryjnych i laboratoryjnych oraz ćwiczenie samodzielnej analizy i syntezy informacji w ramach seminarium dyplomowego.. W opinii studentów stosowane metody pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, natomiast w niewielkim stopniu przygotowują ich, zarówno do prowadzenia badań naukowych, jak i wejścia na rynek pracy. Studenci wyrazili oczekiwania, żeby w programach studiów położono większy nacisk na aktywizujące formy pracy i zdobywanie praktycznych umiejętności, przydatnych w przyszłej pracy, co powinno być szczególnie uwzględnione w przebudowie profilu kształcenia.

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

Na kierunku *ekonomia* kształcenie na studiach I stopnia trwa 6 semestrów. W toku studiów student ma 1800 godzin kontaktowych na studiach stacjonarnych oraz 1184 godziny na studiach niestacjonarnych. Praktyki trwają 240 godzin, co jak na profil ogólnoakademicki jest znaczącym wymiarem. Analizując to z perspektywy przechodzenia na profil praktyczny można uznać że przygotowanie do zwiększenia wymiaru praktyk jest już zaawansowane. Łączna liczba punktów ECTS w toku studiów I stopnia wynosi 180.

Czas trwania kształcenia oraz przewidziany w programie studiów łączny nakład pracy na poszczególnych przedmiotach umożliwia zrealizowanie efektów kształcenia i zakładanych treści programowych dla kierunku *ekonomia*.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

Punktacja ECTS jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa odnośnie uzyskania kwalifikacji

odpowiadających poziomowi studiów I stopnia. Moduły zajęć powiązane z badaniami naukowymi w dziedzinie nauk ekonomicznych na ocenianym kierunku stanowią więcej, niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. Na poszczególnych specjalnościach udział ten wynosi odpowiednio: Administracja i finanse sektora publicznego 55%, Finanse i rachunkowość przedsiębiorstw 51%, Ekonomika turystyki i rekreacji 52%, Fundusze i projekty Unii Europejskiej 63%, Zarządzenie projektami 56%. Analiza tematyki prowadzonych w Instytucie badań pozwala uznać, iż uczelnia wskazała właściwe moduły powiązane z tymi badaniami.

Łączna liczba punktów ECTS jaką student utrzymuje za przedmioty z zakresu nauk podstawowych właściwych dla ocenianego kierunku wynosi 65 ECTS dla studiów I stopnia stacjonarnych oraz niestacjonarnych. Przedmioty podstawowe dobrze oddają charakter kierunku *ekonomia*. Zajęcia o charakterze praktycznym, w tym zajęcia laboratoryjne, warsztatowe i projektowe student studiów I stopnia otrzymuje na specjalności Administracja i finanse sektora publicznego 37 punktów na studiach stacjonarnych oraz 23,4 na studiach niestacjonarnych, Finanse i rachunkowość przedsiębiorstw 36,6 punktu na studiach stacjonarnych oraz 23,5 punktu na studiach niestacjonarnych, Ekonomika turystyki i rekreacji 35,52 punktu na studiach stacjonarnych oraz 21,9 punktu na studiach niestacjonarnych, Fundusze i projekty Unii Europejskiej 38,71 punktu na studiach stacjonarnych oraz 24,44 punktu na studiach niestacjonarnych, Zarządzenie projektami 35,92 punktu na studiach stacjonarnych oraz 22,12 punktu na studiach niestacjonarnych. Zajęcia praktyczne powinny być potraktowane bardziej wąsko i uwzględniać tylko takie zajęcia, które umożliwiają bezpośrednie wykonywanie określonych czynności praktycznych. Z kolei języki obce nie powinny być klasyfikowane jako przedmioty humanistyczne. Nie do końca uzasadniona wydaje się być punktacja ECTS języków obcych, którym przyznano 14 punktów.

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

W ramach studiów I stopnia studenci mają możliwość wyboru jednej z pięciu specjalności: Administracja i finanse sektora publicznego, Finanse i rachunkowość przedsiębiorstw, Ekonomika turystyki i rekreacji, Fundusze i projekty Unii Europejskiej, Zarządzenie projektami. Ponadto studenci mają również możliwość wyboru przedmiotów fakultatywnych na I roku, języka obcego oraz seminarium dyplomowego, jakie będą realizowali w ramach programu studiów. Możliwość wyboru języka obcego ogranicza się do wyboru języka angielskiego lub niemieckiego. Wymóg 30% zajęć do wyboru jest w pełni realizowany w programie kształcenia studiów I stopnia.

Studenci podkreślali, iż pierwszeństwo wyboru jednej z pięciu specjalności przysługuje studentom z wyższą średnią ocen, co w opinii większości studentów nie jest sprawiedliwe i czasem skutkuje koniecznością wyboru niechcianej specjalności.

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

Studenci realizują program studiów poprzez wykłady, ćwiczenia, seminaria, lektoraty, projekty i praktyki. Istotną rolę pełni też kolejność realizowanych modułów, harmonogram zajęć, a także liczebność grup ćwiczeniowych nieprzekraczająca 30 osób na studiach stacjonarnych i 40 na studiach niestacjonarnych oraz na seminariach dyplomowych nieprzekraczająca z reguły 13 osób (z nielicznymi wyjątkami). Relatywnie założono zbyt liczne grupy na studiach niestacjonarnych co wymaga dostosowania do celu zajęć.

Analiza harmonogramów zajęć wskazuje na poprawne ułożenie planu zajęć studentów i rzadko występujące długie przerwy między zajęciami. Studenci obecni na spotkaniu z członkiem ZO wskazują zajęcia lektoratowe jako najbardziej uciążliwie dla nich umieszczone w tygodniowym planie

zajęć, co często skutkuje kilkugodzinnymi przerwami w zajęciach. W opinii studentów liczebność grup jest prawidłowa i dostosowana do posiadanej bazy dydaktycznej. Ponadto w osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia przez studentów pomocne są formy laboratoryjne, wykorzystujące w odpowiednie oprogramowanie, które umożliwia studentom wykonywanie różnorodnych zadań, w tym przygotowywanie projektów.

Osoby z niepełnosprawnością oraz w innych szczególnych przypadkach (np. ciąża) mogą korzystać z indywidualnego programu studiów, który umożliwia zaliczanie pewnych przedmiotów w alternatywny sposób. Według Regulaminu Studiów również studenci wybitnie uzdolnieni mają możliwość korzystania z indywidualnego programu studiów, jednak studenci obecni na spotkaniu przyznali, że nie wiedzą o tym i nie spotkali się z takimi przypadkami.

Na wizytowanym kierunku nie są stosowane metody kształcenia na odległość.

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

Na studiach I stopnia na kierunku *ekonomia* realizowane są obowiązkowe praktyki zawodowe w wymiarze 240 godzin (3 ECTS) w okresie wakacyjnym po IV semestrze studiów. Jednostka określiła dla nich efekty kształcenia i metody weryfikacji. Studenci pozytywnie ocenili metody weryfikacji efektów kształcenia osiąganych w ramach praktyk. Praktyki realizowane są na drugim roku studiów po trzecim semestrze. Realizacja i zaliczenie praktyk odbywa się na podstawie porozumienia zawieranego między uczelnią a wybranym podmiotem. W zdecydowanej większości przypadków praktyki podejmowane były w biurach rachunkowych, a także w bankach, agencjach ubezpieczeniowych oraz biurach podróży, co odpowiada celom kształcenia specjalnościowego. Zaliczenie praktyk odbywa się na podstawie karty realizacji praktyk, która jest przygotowywana przez zakładowego opiekuna. Studenci, pracujący zawodowo, których charakter pracy jest zgodny ze specjalnością kształcenia, prowadzący własną działalność gospodarczą lub tacy, którzy uczestniczyli w praktykach lub stażach gwarantujących uzyskanie odpowiednich umiejętności mogą mieć zaliczoną praktykę zawodową.

Studenci są informowani o procedurach i przebiegu praktyk na regularnie odbywających się i protokolowanych spotkaniach z opiekunem praktyk na początku IV semestru. Mają możliwość samodzielnego wyszukania jednostek zapewniających praktyki w dowolnym rejonie kraju lub skorzystania z pomocy opiekunów praktyk. Instytut Ekonomiczny prowadzi bazę miejsc odbywania praktyk dostępną dla studentów oraz w przypadku niezalezienia odpowiedniej placówki kieruje studenta do lokalnych instytucji. Studenci oraz jednostki przyjmujące na praktyki zapoznani są z Regulaminem studenckich praktyk zawodowych oraz programem praktyk zawierającym szczegółowy opis zakładanych efektów kształcenia dla każdej ze specjalności, a także celów, kryteriów oceny oraz obowiązków praktykanta i opiekuna. Oceniane jest osiągnięcie konkretnych efektów kształcenia przez studenta. Jednostka prowadzi ewaluację miejsc praktyk zarówno poprzez wyrwykowe kontrole odbywania praktyk, jak i ankiety końcowe, w których instytucje przyjmujące mogą ocenić, jakie efekty kształcenia mogą być najbardziej przydatne na rynku pracy. Studenci obecni na spotkaniu z członkiem zespołu wyrażali zadowolenie z możliwości samodzielnego wyboru miejsca praktyk oraz wzorowej pomocy uczelni w tym zakresie

Zespół oceniający uważa, iż należy opracować kryteria i procedury określające możliwość zaliczenia praktyki na podstawie pracy zawodowej.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia na kierunku *ekonomia* odbywa się głównie poprzez wymianę studentów oraz wykładowców w ramach programu Erasmus i Erasmus +. W latach 2012-

2015 kształcenie w ramach tego programu, podjęło w języku obcym 19 studentów obcokrajowców, natomiast za granicę do uczelni partnerskich wyjechało 9 studentów ekonomii. Z kolei w tym samym okresie 6 osób z zagranicznych uczelni partnerskich poprowadziło wykłady na kierunku *ekonomia* natomiast za granicę wyjechało 7 pracowników w celu poprowadzenia wykładów. Pomimo dosyć licznej oferty zajęć (poza zajęciami obowiązkowymi), obejmującej 28 przedmiotów oferowanych w języku angielskim, na kierunku *ekonomia* duża część z nich nie jest regularnie uruchamiana z powodu zbyt małej liczby studentów chcących w tego rodzaju zajęciach uczestniczyć. W praktyce oznacza to, że w ramach kierunku *ekonomia* studenci studiów I stopnia w zasadzie uczestniczą w ograniczonym zakresie w przedmiotach prowadzonych w języku obcym. Umieździarodowienie realizowane jest także poprzez uczestnictwo studentów i pracowników w konferencjach międzynarodowych. W latach 2012-2015 dwóch pracowników Instytutu Ekonomicznego PWSZ uczestniczyło w dwóch tego rodzaju konferencjach. Umieździarodowieniu procesu kształcenia sprzyjają również publikacje w języku obcym (6 publikacji) oraz uczestnictwo w projektach z partnerami zagranicznymi. Zarówno charakter większości treści programowych, jak i aktywność naukowa pracowników na forum międzynarodowym oraz ich publikacje obcojęzyczne wskazują na istnienie potencjalnie dobrych warunków do umieździarodowienia kształcenia na kierunku *ekonomia*. Umieździarodowieniu sprzyjać powinno także przygraniczne położenie geograficzne Uczelni. Możliwości te nie wydają się jednak w pełni wykorzystywane.

W opinii studentów największą przeszkodą dla aktywnego uczestniczenia w wymianie międzynarodowej są słabe umiejętności językowe oraz kwestie finansowe. Studenci niezbyt pozytywnie oceniają jakość nauczania języków obcych oraz wskazują na braki kształcenia w zakresie słownictwa specjalistycznego.

Zespół oceniający uważa, iż należy dokonać przeglądu programu kształcenia języków obcych z uwzględnieniem uwag studentów.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

Zasady i procedury rekrutacji na kierunek są przejrzyste i zrozumiałe. Warunki rekrutacji regulowane są przed odpowiednie uchwały Senatu PWSZ w Nowym Sączu: Uchwała Nr 9/2014 oraz Uchwała nr 33/2015 z późniejszymi zmianami. Rekrutacja ma charakter konkursu świadectw maturalnych. Pod uwagę brane są wyniki z matury, którym przydziela się odpowiednią liczbę punktów. Pod uwagę brane są wyniki z matematyki, języka obcego oraz geografii lub historii ze zróżnicowanymi wagami dla poziomu podstawowego i rozszerzonego. Uzyskana suma punktów przez kandydata decyduje o miejscu w rankingu i przyjęciu na studia do wypełnienia limitu przyjęć ustalonego uchwałą Senatu. Na studia w pierwszej kolejności przyjmowani są laureaci oraz finaliści olimpiad.

W opinii studentów kryteria rekrutacji są sprawiedliwe i zapewniają równe szanse w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku. Zasady rekrutacji są ogólnodostępne na stronie internetowej. W przypadku napotkania problemów kandydaci mogą liczyć na pomoc członków komisji rekrutacyjnej. W opinii studentów polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów, a liczba przyjmowanych studentów jest dostosowana do potencjału kadrowego oraz infrastruktury.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku zostały określone w regulaminie studiów. Zgodnie z regulaminem weryfikacja tych efektów ma dokonywać się w oparciu o efekty kształcenia określone w programie studiów dla kierunku, poziomu i profilu kształcenia. Osoba starająca się o ich potwierdzenie musi dostarczyć zestaw wymaganych dokumentów wymienionych w Regulaminie, które potwierdzą zbieżność efektów uczenia się z efektami kształcenia i zakresem tematycznym realizowanego przedmiotu lub modułu. Regulamin określa też tryb potwierdzania tych efektów. Podmiotem odpowiedzialnym za potwierdzanie efektów jest Instytutowa

Komisja ds. weryfikacji efektów uczenia się, powoływana każdorazowo przez Rektora na wniosek Dyrektora Instytutu oraz Uczelniana Komisja Odwoławcza ds. uznawania efektów uczenia się powołana również przez Rektora, na okres kadencji organów uczelni. Pomimo istnienia odpowiednich procedur weryfikacji efektów uczenia się jak dotąd nie wystąpiła konieczność potwierdzania efektów uzyskanych poza systemem studiów.

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

Studenci są oceniani z osiągniętych efektów kształcenia, tzn. wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Ocena końcowa jest średnią z tych grup efektów. Zgodnie z regulaminem studiów weryfikacja efektów kształcenia prowadzona jest w ramach zaliczania poszczególnych form zajęć z przedmiotów, takich jak wykłady czy ćwiczenia, w trakcie praktyk, seminariów, a także egzaminów dyplomowych. Wiedza weryfikowana jest za pomocą, między innymi, egzaminów pisemnych, dyskusji, prezentacji, esejów. Umiejętności weryfikowane są z kolei poprzez dyskusję, przygotowywania raportu z badań. Natomiast weryfikacja kompetencji społecznych odbywa się poprzez dyskusję, warsztaty, a także obserwację bezpośrednią. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia, takie jak kolokwia, prace przejściowe, egzaminy, projekty i prezentacje, są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. W szczególności, bardzo istotnym elementem oceny realizacji efektów kształcenia są prace dyplomowe. Na podstawie przeglądu tematyki prac dyplomowych oraz oceny losowo wybranych prac zespół oceniający może stwierdzić iż tematyka tych prac jest zasadniczo zgodna z ocenianym kierunkiem. Jednak niewiele prac dyplomowych wykorzystuje metody ilościowe do wykonania własnego badania. Wykorzystywanie tych metod w znacznym stopniu mogłoby wzmocnić realizację efektu wiedzy: zna metody i techniki pozyskania danych oraz efektu umiejętności: potrafi dobrać odpowiednie narzędzia do opisu oraz analizy problemu.. W trakcie pisania pracy dyplomowej promotor czuwa nad realizacją założonych efektów kształcenia oraz zgodnością z kierunkiem poprzez konsultacje ze studentami i seminaria dyplomowe.

W przypadku przedmiotów kończących się egzaminem studentom przysługuje jeden termin podstawowy i jeden poprawkowy, co w opinii studentów jest wystarczającą liczbą. Studenci wskazują na częste bezpośrednie odniesienia do poszczególnych efektów kształcenia w ich zadaniach zaliczeniowych. Studenci podkreślili, iż procedura dyplomowania jest opisana w Ramowym regulaminie dyplomowania, który szczegółowo opisuje procedury wyboru promotora, tematu, wymogi edytorskie, realizację, ocenę i przebieg egzaminu dyplomowego. Studenci III roku obecni na spotkaniu wskazali na przejrzystość dotychczasowego przebiegu procesu dyplomowania, stwierdzili iż mają możliwość zgłaszania własnych tematów prac dyplomowych, negatywnie jednak oceniają ograniczone możliwości wyboru tematów i opiekunów przez studentów z niższą średnią ocen (pierwszeństwo wyboru mają osoby z wyższą średnią). Sprawdzanie i ocena efektów kształcenia zdobytych podczas praktyk odbywa się przy współpracy z instytucją przyjmującą, jest udokumentowana i zgodna z Regulaminem praktyk dyplomowych. Umiejętności nabyte w trakcie praktyki są dobrze weryfikowane, między innymi, poprzez obserwację studenta odbywającego praktykę a następnie ocenę umieszczoną w karcie praktyk wypełnianych przez pracodawcę.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny

efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

Ogólne zasady oceny efektów kształcenia zostały sformułowane w regulaminie studiów. W szczególności, zawierają one warunki zaliczenia semestru i roku oraz poszczególnych przedmiotów, zasady otrzymywania wpisu na kolejny semestr, obowiązującą skalę ocen, zasady przystępowania i przeprowadzania zaliczeń i egzaminów, etc. Sposób sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest standardowy i został szczegółowo określony w sylabusach poszczególnych przedmiotów oraz kartach praktyk zawodowych, które dostępne są na stronie internetowej uczelni oraz w sekretariacie. W nich przedstawione zostały szczegółowe kryteria oceny efektów kształcenia z uwzględnieniem specyfiki przedmiotu. W sposób przejrzysty określają one formy zajęć, np. wykłady, ćwiczenia, laboratoria, seminaria, w ramach których dany efekt jest weryfikowany, oraz precyzują wymagania dotyczące jego osiągnięcia. Sporządzając karty przedmiotu nauczyciel odpowiedzialny za dany przedmiot dobiera stosowne metody sprawdzania osiągniętych efektów kształcenia. Nauczyciel prowadzący przedmiot na pierwszych zajęciach zapoznaje studentów z treścią sylabusu przedmiotu, w tym ze sposobami sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Uwzględniona została również ocena wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych nabywanych podczas praktyk zawodowych. Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

W opinii studentów ocenianie ich na podstawie osiągnięcia danych efektów kształcenia jest dla nich uciążliwe, jednak zwiększa ich świadomość, co do zdobycia konkretnej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci mają poczucie, że są oceniani obiektywnie i sprawiedliwie, terminowo otrzymują informacje o ocenach. Zgodnie z Regulaminem Studiów, studenci kwestionujący zasadność otrzymanej oceny, mogą ubiegać się egzamin komisyjny, przeprowadzony po zakończeniu sesji poprawkowej.

2. Ocena - w pełni.

3. Uzasadnienie

Kierunkowe efekty kształcenia zostały określone zgodnie z zasadami KRK i wyznaczają tożsamość kierunku *ekonomia*. Dobór treści kształcenia jest właściwy, uwzględnia aktualny stan wiedzy i tworzy pełne możliwości dla realizacji zakładanych efektów kształcenia. Stosowane metody kształcenia pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia i uwzględniają samodzielne uczenie się studenta. Zapewniona jest elastyczność programu kształcenia poprzez wybór specjalności. Struktura zajęć zachowuje właściwe proporcje między wykładami a aktywizującymi formami zajęć. Plan zajęć nie zawiera ich nadmiernej koncentracji. Liczebność grup jest odpowiednia na ogół dla potrzeb i celów kształcenia i infrastruktury. Praktyki zawodowe realizowane są bez zastrzeżeń. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Stopień internacjonalizacji kształcenia wymaga wzmocnienia. System sprawdzania efektów kształcenia, jest przejrzysty i opisany w kartach przedmiotów. Polityka rekrutacyjna uczelni jest przejrzysta, sprawiedliwa i zapewnia odpowiedni dobór kandydatów

4. Zalecenia

Należy:

- poszerzyć zakres umiędzynarodowienia programu kształcenia przez realizację planów wprowadzenia specjalizacji w języku angielskim oraz uruchomieniu studiów we współpracy z partnerami zagranicznymi. Warto również rozgrzeszyć wymianę studentów oraz pracowników podejmowaną w ramach programu Erasmus oprócz krajów Południa Europy na inne kraje, w szczególności kraje Europy Zachodniej oraz Środkowo-Wschodniej, w szczególności Słowację. Wskazane byłoby również zwiększenie oferty wyboru języka obcego w ramach realizowanego lektoratu. W szczególności, warto byłoby wprowadzić lektoraty języków południowych takich jak hiszpański czy włoski, które umożliwiłyby lepsze przygotowanie studentów do wyjazdów na Erasmusa na uczelnie partnerskie.
- przedstawiać studentom informacje zawarte w sylabusach
- doskonalic plan zajęć w celu minimalizowania nadmiernych przerw w zajęciach
- doskonalic program kształcenia w językach obcych z uwzględnieniem oczekiwań studentów

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim. Analiza spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego obejmuje posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich, a także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Zgodnie z Raportem Samooceny Uczelni zgłosiła do minimum kadrowego kierunku *ekonomia* 11 osób, w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 7 doktorów. Minimum kadrowe dla wizytowanego kierunku studiów powinno spełniać warunki określone w rozporządzeniu stanowiącym poz. 4 Załącznika nr 1 raportu.

Osoby zaliczone do minimum kadrowego zostały zatrudnione w Uczelni nie później niż od początku semestru studiów oraz w pełnym wymiarze czasu pracy, a zatem spełniają wymogi określone w § 13 ust. 1 w/w rozporządzenia oraz w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż wszyscy spełniają także wymóg określony w § 13 ust. 2 w/w rozporządzenia.

W wyniku weryfikacji akt osobowych osób stanowiących minimum kadrowe stwierdza się, iż teczki zawierają dokumentację poświadczającą uzyskanie i uznanie stopni i tytułów naukowych. Dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy (umowy o pracę) zawierają informacje o Uczelni, jako podstawowym lub dodatkowym miejscu pracy zgodnie z art. 119 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

W związku z analizą dokumentacji, informacji zamieszczonych w zintegrowanym systemie o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego stwierdzono, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają także warunki określone w art. 112a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Uczelnia do minimum kadrowego przedstawiła 11 osób, w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 7 doktorów. Analiza dorobku naukowego, doświadczenia zawodowego, obciążenia dydaktycznego oraz złożonych oświadczeń pozwala stwierdzić, iż nie wszystkie osoby wskazane przez Uczelnię spełniają wszystkie wymagania określone przepisami prawa. Zatem Zespół oceniający nie zaliczył do minimum kadrowego 1 doktora, który nie posiada aktualnego dorobku naukowego zapewniającego realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku. Pozostałe osoby posiadają aktualny dorobek naukowy, zapewniający realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku, który osadzony jest w dyscyplinach: *ekonomia*, nauki o zarządzaniu oraz finanse, w tych dyscyplinach, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Dorobek ten koncentruje się głównie na: problemach rozwoju i polityki rozwoju regionalnego i lokalnego, na znaczeniu infrastruktury turystycznej w rozwoju regionalnym i lokalnym oraz ekonomiczne efekty projektów infrastrukturalnych, badanie zachowań konsumentów, szczególnie na rynku turystycznym oraz na problematyce zarządzania przedsiębiorstwem. Struktura kwalifikacji i liczba osób zaliczonych do minimum kadrowego odpowiada wymogom prawa wynikającym z §14 ust.1 rozporządzenia MNiSW w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (4 jest samodzielnych nauczycielami akademickimi, 6 posiada stopień doktora). Relacja pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów jest korzystniejsza niż określa to §17 ust.1 pkt 8 w/w rozporządzenia, tj. 1:120 i wynosi 1:100. Wszystkie osoby mają doświadczenie zawodowe zdobyte także poza uczelnią i są zatrudnione na pełny etat. Dla 4 osób PWSZ jest podstawowym miejscem pracy. Dorobek naukowy nauczycieli

stanowiących minimum kadrowe umożliwia realizację programu studiów w obszarze nauk społecznych.

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

Zajęcia na kierunku *ekonomia* na studiach I stopnia prowadzi 66 osób, w tym 4 profesorów, 5 doktorów habilitowanych, 26 doktorów i 31 osoby z wykształceniem magistra, w tym 12 lektorów języka obcego. Wśród kadry akademickiej dominują osoby reprezentujące dorobkiem naukowym obszar nauk społecznych - 60 osób, w tym 1 dziedzinę nauk społecznych, 34 nauki ekonomiczne, 4 dziedziny nauk prawnych. Ponadto są reprezentanci obszaru nauk humanistycznych w dziedzinie nauk humanistycznych - 1 osoba, a 2 osoby reprezentuje dziedzinę nauk matematycznych, 1 nauki fizyczne, 1 osoba dziedzinę nauk o zdrowiu oraz jedna nauki rolniczych. Osoby z wykształceniem magisterskim posiadają doświadczenie zawodowe zgodne z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności na poziomie przedmiotów które prowadzą.

Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* odpowiadają realizowanemu programowi studiów, a tym samym – zakładanym efektom kształcenia. Wiedza i umiejętności kadry naukowo-dydaktycznej w pełni pokrywają wszystkie obszary programowe w zakresie zarówno teoretycznych, jak i praktycznych zagadnień podejmowanych na kierunku *ekonomia*.

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

Polityka kadrowa Wydziału jest wpisana w proces zarządzania jakością. Zespół oceniający przeprowadził podczas wizytacji rozmowę z Rektorem Uczelni w tym zakresie. Na podstawie raportu samooceny oraz przeprowadzonej rozmowy można stwierdzić, iż zasadniczym celem polityki kadrowej jest pozyskanie kadry zatrudnionej w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy ze statusem samodzielnego nauczyciela akademickiego, a także tworzenie warunków do dalszego rozwoju naukowego dla własnej kadry, w tym ze stopniem doktora.

Zatrudnianie pracowników odbywa się w oparciu o konkurs, a następnie w pierwszym etapie – o umowę o pracę na czas określony. Rozwój kadry następuje we wszystkich grupach stanowisk. W badanym okresie (2012-15) 1 osoba zdobyła tytuł profesora, 1 – stopień doktora habilitowanego, 4 – doktora (tab. 7 Raportu, zał. 22; 23). Rozwój kadry oparty jest na motywowaniu obejmującym: stypendia własne PWSZ i zewnętrzne (Fundusz Stypendialny im. Braci Potoczków oraz Małopolski Klaster Turystyczny – Beskid), refundację kosztów przewodów doktorskich, finansowanie udziału w konferencjach, wydawanie publikacji w ramach wydawnictwa uczelnianego. Polityka kadrowa sprzyja umiędzynarodowieniu przez wspieranie wyjazdów dydaktycznych nauczycieli akademickich w ramach programu ERAZMUS (+) o czym świadczą zajęcia prowadzone na uczelniach partnerskich w Turcji, Hiszpanii, Czechach, na Węgrzech (tab. 12) Raportu. Zespół przeprowadził również rozmowę z Prorektorem ds. badań naukowych. Na podstawie rozmowy oraz przedstawionych informacji można stwierdzić, iż określone zasady są realizowane. Kadra otrzymuje dofinansowanie na wyjazdy konferencyjne pod warunkiem aktywnego uczestnictwa, a więc wygłoszenia referatu. Uczelnia wydaje własne prace naukowe i monografie, tworząc warunki do publikowania wyników badań prowadzonych przez kadre. Analiza planów badań naukowych potwierdza, iż wsparcie Uczelni w zakresie rozwoju naukowego jest w pełni realizowane.

Polityka kadrowa obejmuje okresową ocenę kadry. Cyklicznie (co dwa lata) odbywa się ocena nauczycieli akademickich, która stanowi także istotny instrument motywowania pracowników. W okresowej ocenie kadry uwzględnia się osiągnięcia dydaktyczne, naukowe i organizacyjne. Podczas wizytacji przedstawiono arkusze ocen oraz protokół z posiedzenia Komisji ds. oceny kadry. W opinii Komisji w przypadku każdego nauczyciela akademickiego uwzględniana jest opinia studentów oraz

wyniki hospitacji zajęć. Rektor ma możliwość przyznania nagrody za działalność dydaktyczną. W polityce kadrowej uwzględnia się również ocenę i dobór kadry wspomagającej. Zaleca się rozszerzenie oceny osiągnięć dydaktycznych na przykład o takie elementy pracy, jak innowacyjność zajęć.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszarom kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

IE PWSZ prowadzi działalność naukową w zakresie obszaru wiedzy odpowiadającego obszarowi kształcenia (zał. 20) w dziedzinie nauk ekonomicznych.. Są to badania zespołowe oraz indywidualne związane z otwartymi przewodami doktorskimi. Działania naukowe podejmowane są przez pracowników również w obrębie badań własnych, badań zleconych przez samorząd terytorialny, np. w zakresie badania aktywności gmin Sądeckizyny. Wynikiem tego są publikacje, zarówno zbiorowe, jak i indywidualne, a także wystąpienia na konferencjach i sympozjach naukowych. Działalność badawcza ma pełne odzwierciedlenie w procesie dydaktycznym i jest ściśle powiązana z treściami programowymi przedmiotów realizowanych na kierunku *ekonomia*.

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

Doświadczenia pracowników gromadzone podczas prowadzonych badań są wykorzystywane w opracowaniu, aktualizowaniu i rozwijaniu procesu dydaktycznego (m.in.: publikacje dydaktyczne pracowników dydaktycznych IE). Zarówno w kontekście teoretycznym, jak i praktycznym służą pokazywaniu konkretnych rozwiązań, przykładów, a także dobrych praktyk, które mogą stać się inspiracją w procesie dydaktycznym. Działania podejmowane przez Instytut we współpracy z administracją samorządową na poziomie gmin i powiatów (zał. 20) skutkują wspólnym proponowaniem zagadnień realizowanych w ramach prac dyplomowych. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi ma wpływ na sposób uwzględniania treści praktycznych w procesie dydaktycznym. W trakcie wizytacji Zespół uczestniczył w spotkaniu z interesariuszami zewnętrznymi, którzy w pełni potwierdzili udział w budowaniu efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Funkcjonowanie kilku kół naukowych studenckich również przemawia na korzyść aktywnej pracy pracowników IE, którzy doskonalą programy kształcenia wraz ze studentami ocenianego kierunku.

2. Ocena - w pełni

3. Uzasadnienie oceny –

Zespół oceniający na podstawie analizy dorobku naukowego, doświadczenia zawodowego, analizy obciążeń dydaktycznych i złożonych oświadczeń stwierdza że 10 osób w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 doktorów spełnia wymogi w tym zakresie (posiadają dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*, nauki o zarządzaniu i finansach, a więc w dyscyplinach, w których określono efekty kształcenia, prowadzą zajęcia w odpowiednim wymiarze godzin i deklarują właściwą przynależność do minimum kadrowego) i zostały zaliczone do minimum kadrowego. Uczelnia spełnia zatem minimum kadrowe dla kierunku *ekonomia* na studiach I stopnia.

Struktura kwalifikacji naukowych i dydaktycznych kadry prowadzącej zajęcia w pełni odpowiada potrzebom kierunku *ekonomia* oraz jest dostosowana do I stopnia kształcenia. Zajęcia dydaktyczne wykłady, ćwiczenia prowadzone są przez osoby posiadające odpowiedni dorobek naukowy związany z prowadzonym przedmiotem i doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych. Część kadry posiada doświadczenie zawodowe wspierające prowadzenie zajęć o charakterze praktycznym.

Uczelnia realizuje właściwie politykę kadrową. Kadra otrzymuje wsparcie finansowe, merytoryczne i organizacyjne dla rozwoju naukowego i dydaktycznego poprzez środki statutowe, możliwość publikowania efektów prac we własnych wydawnictwach

Uczelnia realizuje badania naukowe. Tematyka badań wiąże się z dziedziną nauk ekonomicznych. Kadra otrzymuje wsparcie finansowe, merytoryczne i organizacyjne dla rozwoju naukowego i dydaktycznego poprzez możliwość publikowania efektów prac we wydawnictwach Uczelni.

4. Zalecenia

- rozwijanie działalności kół naukowych
- Podtrzymanie finansowania wydawnictw Uczelni
- Rozpoczęcie dokumentowania dorobku praktycznego pracowników na ocenianym kierunku.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

Instytut Ekonomiczny PWSZ w Nowym Sączu od wielu lat współpracuje z otoczeniem gospodarczym, społecznym i kulturalnym regionu a efekty tej współpracy wykorzystuje do doskonalenia procesu kształcenia. Głównym celem współpracy z instytucjami, przedsiębiorstwami oraz środowiskiem lokalnym jest umożliwienie studentom odbywania praktyk oraz zdobywania materiałów, informacji, przeprowadzania badań niezbędnych do opracowywania prac dyplomowych, pracy kół naukowych, uzyskiwania wsparcia finansowego, realizacji wspólnych projektów, organizowania przedsięwzięć kulturalnych, konferencji naukowych, inicjatyw gospodarczych.

Instytut Ekonomiczny przeprowadził liczne konsultacje dotyczące efektów kształcenia programów praktyk zawodowych, sposobów weryfikacji efektów kształcenia, oferowanych specjalności kształcenia na kierunku *ekonomia*. Konsultacje te objęły takie instytucje jak np.: Sądecki Urząd Pracy; Powiatowy Urząd Pracy, Nowosądecki Inkubator Przedsiębiorczości; Urząd Gminy w Starym Sączu; Powiatowe Centrum Funduszy Europejskich; Sądecka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A, Uzdrowisko Krynica-Żegiestów S.A. Lokalny Operator Telekomunikacyjny - TELBESKID Sp. z o.o. Instytut Studiów Wschodnich w Warszawie i inne.

Ponadto współpraca ta obejmuje działania związane z organizacją różnych przedsięwzięć jak np.: organizacja Konkursu Wiedzy Ekonomicznej, coroczne przeprowadzenie oceny aktywności Gmin Sądeczyny - realizowanej w ramach współpracy z Fundacją Sądecką, wolontariat studentów na rzecz ubogich rodzin- Akcja „Serce sercu”-

Ze Starostwem Powiatowym realizowano następujące projekty :

„Transgraniczna turystyka ekologiczna jako szansa rozwoju regionu”; „Edukacja na rzecz rynku pracy, Partnerstwo na transgranicznym rynku pracy”-Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka

„Współpraca regionów na poziomie interkulturalno-komunikacyjnym” o charakterze międzynarodowym; Projekt partnerski Comenius Regio -po stronie niemieckiej partnerstwo objęło Starostwo Powiatowe w Unnie, przy udziale wybranych szkół ponadgimnazjalnych w obu powiatach. Efektem współpracy z otoczeniem regionalnym jest między innymi opracowanie koncepcji kształcenia na specjalności zarządzanie projektami.,

Istotnym elementem współpracy Instytutu z otoczeniem jest realizacja studenckich praktyk zawodowych. W tym celu Uczelnia podpisała szereg umów o współpracy z instytucjami samorządowymi oraz firmami regionu. Należy podkreślić udział studentów kierunku *ekonomia* w organizacji Forum Ekonomicznego w Krynicy-Zdrój, współpracę w realizacji projektu „Ocena aktywności Gmin Sądeczyny”, a także udział studentów w konkursach tematycznych, np.: „Mój Region - Moja Duma, Moje Miasto - Moja Duma”,

Uczelnia zawarła 12 umów o współpracy z prestiżowymi uczelniami wyższymi; w tym takimi jak: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, Akademia Górniczo-Hutnicza, Politechnika Krakowska oraz PWSZ w Tarnowie, Oświęcimiu i Nowym Targu.

Uczelnia realizując swoją misję PWSZ obejmuje patronatem 17 szkół ponadgimnazjalnych tworząc podstawy dobrej współpracy i zasad rekrutacji.

Trzeba też wspomnieć, iż Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu jest patronem naukowym Sądeckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku z siedzibą w Nowym Sączu. W latach 2011-2015 odbywały się wykłady audytoryjne, szkolenia i ćwiczenia prowadzone przez pracowników

naukowych PWSZ oraz studentów pod nadzorem opiekunów naukowych.

Z kolei w ramach Sądeckiego Konwersatorium Naukowego, Uczelnia kontynuuje misję popularnonaukową, skierowaną do wszystkich mieszkańców Sądecczyzny, a przede wszystkim do nauczycieli, studentów i uczniów. Możliwość udziału w otwartych wykładach naukowych stanowi szczególnie cenne doświadczenie dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. W ramach wykładów zapraszani są reprezentanci różnorodnych dziedzin nauki, kultury, sztuki i polityki, jak np.:

Perspektywa finansowa budżetu ogólnego Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020. Szansa na rozwój gospodarki Polski, spotkanie z posłem Parlamentu Europejskiego;

„Rola administracji publicznej w zmieniającym się świecie”, spotkanie z – Wojewodą Małopolski;

„Młodzi na rynku pracy – działania na rzecz zmniejszenia bezrobocia młodzieży”, spotkanie z – Ministrem Pracy i Polityki Społecznej;

Przyszłość należy budować, a nie tylko przyjmować, Wyzwania dla Polski i Europy na najbliższe lata” –2015 r. "Procedury ocen oddziaływania na środowisko ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na zdrowie i warunki życia ludzi " -

Funkcjonowania samorządów terytorialnych w Polsce" - spotkania z przedstawicielami administracji centralnej.

Uczelnia oraz Instytut Ekonomiczny współpracuje również z partnerami zagranicznymi. Są to uczelnie Ukrainy, Słowacji, Czech i Rosji. Uczelnia ma podpisane liczne umowy o współpracy w ramach Programu Erasmus+. Zatem uczelnia tworzy możliwości współpracy kadry akademickiej, jak i studentów w zakresie projektów dydaktycznych i naukowych. W ostatnich trzech latach 22 studentów oraz wielu wykładowców kierunku *ekonomia* skorzystało z możliwości wymiany zagranicznej.

Spotkanie zespołu oceniającego z licznym gronem pracodawców (w tym środowisko samorządowe oraz lokalne firmy) w dniu 1 marca 2016 roku potwierdziło, iż zarówno uczelnia jak i pracodawcy mają obopólne wymierne korzyści tej współpracy i mają rozwinięte plany dalszej współpracy w szczególności nad realizacją kształcenia na profilu praktycznym kierunku *ekonomia*.

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

Uczelnia nie prowadzi kształcenia z udziałem podmiotów zewnętrznych

2. Ocena – w pełni.

3. Uzasadnienie

Instytut Ekonomiczny PWSZ w Nowym Sączu prowadzi aktywną współpracę z przedstawicielami otoczenia gospodarczego, społecznego i kulturalnego a także z uczelniami zagranicznymi w celu zapewnienia ich udziału w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w zakresie organizacji spotkań studentów z przedstawicielami praktyki, inicjatyw gospodarczych i społecznych. Spotkanie zespołu oceniającego z przedstawicielami rynku pracy potwierdziło efektywność tej współpracy.

4. Zalecenia

Rozwijać współpracę w celu opracowania koncepcji kształcenia na profilu praktycznym kierunku *ekonomia*

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów umożliwiających studentom wykonywanie zadań programowych studiów oraz udział w badaniach, dostosowana jest do potrzeb kształcenia, tj. liczby studentów oraz prowadzonych badań naukowych. Bazę dydaktyczną Instytutu stanowią trzy budynki. Pierwszy o powierzchni 2522 m² przy ul. Jagiellońskiej 61 stanowi podstawowe zaplecze dydaktyczne IE PWSZ i posiada: - 5 sal wykładowych (sala o powierzchni 77 m²/120 miejsc; 94 m²/120 miejsc; 55 m²/52 miejsca; 62 m²/ 60 miejsc; 84 m²/80 miejsc), 14 sal ćwiczeniowych liczących 36 - 40 miejsc, o powierzchni w przedziale od 38 do 59 m², 3 laboratoria komputerowe wraz z oprogramowaniem (antywirus ESET Endpoint Antivirus Suite, Pakiet biurowy Microsoft Office 2007 oraz Microsoft Office Pro Plus 2016, Statistica (program do analiz statystycznych) oraz dodatek mapy do Statistica, Buchalter Win - program księgowy, Raks SQL - program księgowy, Płatnik (program księgowy) – program darmowy, Miktex (Komunikacja Elektroniczna) – program darmowy, Texmaker (Komunikacja Elektroniczna) – program darmowy, DISTRICTUS (Zintegrowany System Informatycznej Obsługi Jednostek Samorządu Terytorialnego), Inkscape (Grafika Komputerowa), GIMP (Grafika komputerowa) – program darmowy, Ekosoft (Systemy informatyczne w gosp. komunalnej), Mistrz Kławiatury II (Techniki biurowe), PaintShop Photo Pro X7 (Grafika komputerowa), Corel Draw GS X7 PL EDU (Grafika komputerowa), MS Project (Zarządzenia projektami), Amadeus (System do obsługi ruchu turystycznego), Geoxa (System informacji przestrzennej), Quantum GIS (System informacji przestrzennej) - darmowy program.), 1 pracownia do rachunkowości o powierzchni 56 m²/20 stanowisk oraz sale seminaryjne. Wyposażeniem dodatkowym sal są podwieszane rzutniki multimedialne, interaktywna tablica multimedialna, podwieszane lub stojące ekrany, rzutniki do folii, telewizor.

Drugi budynek, przy ul. Al. Wolności 40 mieści: - bibliotekę uczelnianą, 2 sale wykładowe: o powierzchni 322 m²/270 miejsc i 97 m²/95 miejsc. Trzeci budynek, przy ul. Długosza 61, dysponuje: 1 salą wykładową o powierzchni 187m²/120 miejsc z nowoczesnym sprzętem multimedialnym.

Dodatkowo na terenie Instytutu znajdują się: pomieszczenia dla pracowników naukowo-dydaktycznych, sekretariat oraz gabinet Dyrektora Instytutu i Zastępcy Dyrektora, zaplecze gospodarcze dla pracowników obsługi, korytarz o powierzchni 270 m². Budynek jest monitorowany, a na jego terenie działa sieć WiFi umożliwiająca korzystanie z bezprzewodowego Internetu. Zajęcia z WF odbywają się w Instytucie Kultury Fizycznej PWSZ.

Instytut Ekonomiczny dysponuje infrastrukturą niezbędną studentom do realizacji programu kształcenia. Baza dydaktyczna jest dostosowana do potrzeb i liczebności studentów, jest pozytywnie oceniana przez studentów. Na terenie uczelni znajduje się biblioteka, której funkcjonowanie spełnia oczekiwania studentów. Studenci mogą korzystać z bezprzewodowego Internetu we wszystkich budynkach uczelni.

W opinii studentów baza dydaktyczna jest w pełni dostosowana do ich potrzeb oraz pozytywnie przez nich oceniana. Sale są odpowiedniej wielkości, dostosowane do liczebności grup i często wyposażone w sprzęt multimedialny, np. projektory, tablice multimedialne. Studenci mają dostęp do laboratoriów komputerowych. Na uwagę zasługuje aktualność posiadanych licencji na oprogramowanie komputerowe, używane także na rynku pracy. Studenci mają też od niedawna dostęp do sali na terenie Instytutu, w której mogą odbywać spotkania i spędzać czas poza zajęciami.

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

Studenci Ekonomii mają dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w kartach przedmiotów korzystając z zasobów Biblioteki Uczelnianej PWSZ w Nowym Sączu, która: posiada ok. 70 tys. woluminów zbiorów zwartych i specjalnych (kasety magnetofonowe, kasety video, CD-ROM-y, płyty DVD, filmy, mapy), z czego na potrzeby IE wykorzystywanych jest 9 764 tytułów,
- prenumeruje ok. 100 czasopism, w tym 25 z zakresu ekonomii (zał. 30),
- umożliwia dostęp do aktów prawnych Lex Polonica Prima, Przewodnika Bibliograficznego oraz do internetowych baz danych w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki m.in.: Elsevier, Springer, EBSCO, Nature, Science, Web of Knowledge, - jest członkiem Konsorcjum Poznańskich Bibliotek Naukowych dzięki czemu studenci mają dostęp do pełnotekstowych baz danych online w ramach Electronic Information for Libraries, sprowadza materiały w ramach Wypożyczeń Międzybibliotecznych.

Zespół wizytujący odwiedził bibliotekę, potwierdzając aktualny stan, bieżące zakupy do biblioteki oraz wyposażenie w 2 stanowiska dla osób niepełnosprawnych.

Godziny otwarcia odpowiadają potrzebom studentów, także studiów niestacjonarnych. Studenci obecni na spotkaniu z członkami zespołu PKA oraz przedstawiciele Samorządu pozytywnie ocenili jakość i dostępność zasobów bibliotecznych, wskazali jednak na niewielką dostępność najbardziej aktualnych książek.

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

W ramach kierunku *ekonomia* nie jest prowadzone kształcenie na odległość.

2. Ocena – w pełni

3. Uzasadnienie oceny –

Baza dydaktyczna, wyposażenie sal dydaktycznych, pracowni komputerowych i wyposażenie biblioteki, oprogramowanie specjalistyczne odpowiadające potrzebom wielu przedmiotów tworzą możliwość pełnego osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*. Wyposażenie sal spełnia oczekiwania studentów, a także sprzyja procesowi kształcenia. Uczelnia cały czas dąży do doskonalenia infrastruktury dydaktycznej, co studenci wizytowanego kierunku oceniają pozytywnie. Zbiory biblioteczne: podręczniki, czasopisma oraz bazy elektroniczne w pełni odpowiadają potrzebom kierunku *ekonomia* i zapewniają studentom możliwość korzystania z zalecanej literatury. Studenci mają również możliwość korzystania z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki

4. Zalecenia

- Systematycznie powiększać zbiory biblioteczne odpowiednie do literatury zalecanej w sylabusach - - Zintensyfikować wykorzystanie specjalistycznego oprogramowania na zajęciach dydaktycznych oraz w pracach dyplomowych

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

Studenci kierunku *ekonomia* pozytywnie oceniają wsparcie dydaktyczne, naukowe i materialne oferowane przez uczelnię. Samorząd Studentów otrzymuje konieczne wsparcie finansowe do rozwoju naukowego i kulturalnego. Uczelnia zapewnia możliwość mobilności krajowej i międzynarodowej, z których jednak studenci rzadko korzystają. Instytut Ekonomiczny współpracuje szeroko z rynkiem pracy i otoczeniem lokalnym, co przyczynia się do wysokiej oceny jakości praktyk zawodowych. Studenci niepełnosprawni mają możliwość podjęcia studiów na ocenianym kierunku, uczelnia stara się w pełni dostosować infrastrukturę do ich potrzeb. Zapewniona jest odpowiednia obsługa administracyjna studentów, a uczelnia dąży do stałego podnoszenia jakości świadczonych usług.

Studenci ocenianego kierunku mają zapewnioną dużą pomoc uczelni w sprawach dydaktycznych, naukowych i socjalnych. Studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielem ZO potwierdzili, że prowadzący są dla nich dostępni, zarówno w formie konsultacji, jak i za pośrednictwem poczty elektronicznej. Nauczyciele często udostępniają im przydatne materiały, np. slajdy z prezentacji z wykładów. Studenci ekonomii zrzeszają się w kołach naukowych, dzięki czemu biorą udział

w konferencjach, seminariach i wykładach oraz mogą publikować swoje prace w zeszytach wydawanych przez uczelnię. Samorząd Studentów otrzymuje satysfakcjonujące wsparcie finansowe ze strony uczelni na potrzeby naukowe i kulturalne, które znacząco wzrosło w ostatnich latach. Dzięki działaniom Samorządu Studentów możliwy jest udział studentów w Juwenaliach oraz wydarzeniach kulturalnych w klubie studenckim. W zakresie pomocy materialnej studenci mogą otrzymać wszystkie świadczenia wskazane w art. 173 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Szczegółowe wymogi określone są w Regulaminie przyznawania pomocy materialnej dla studentów i są zgodne z wymogami Ustawy POSW, opiniowane są również przez Samorząd Studentów. W komisjach stypendialnych obecni są przedstawiciele wybierani przez Samorząd Studentów, stanowią większość składu komisji zgodnie z art. 177 Ustawy POSW, a także aktywnie uczestniczą w procedowaniu wniosków. Studenci doceniają wzrastającą wysokość otrzymywanych stypendiów i zapomóg. Uczelnia posiada także własny fundusz stypendialny oraz współpracuje z fundacjami zewnętrznymi. Studenci niebędący mieszkańcami miasta mogą również korzystać z oferty zamieszkania w odpowiednio wyposażonym Domu Akademickim, gdzie zazwyczaj udaje się zapewnić miejsce wszystkim chętnym, w przypadku szczególnego zainteresowania uczelnia zapewnia też zakwaterowanie w okolicznych hostelach. Również infrastruktura uczelni, która w ostatnich latach uległa znaczącej poprawie, odpowiada potrzebom studentów. Studenci wysoko oceniają udostępnienie im sali na terenie Instytutu Ekonomicznego, w której mogą odbywać spotkania i uczyć się poza zajęciami. Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość.

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

Instytut Ekonomiczny współpracuje z kilkoma europejskimi uczelniami, co potwierdza analizowana dokumentacja. Studenci nie mają jednak szczegółowej wiedzy, z jakimi jednostkami uczelnia współpracuje i jakie mogą osiągnąć dzięki temu korzyści. Jednostka zapewnia studentom możliwość udziału w krajowych i międzynarodowych programach mobilności. Jak pokazują dane zaprezentowane w raporcie samooceny, potwierdzone w czasie rozmowy ze studentami oraz osobami odpowiedzialnymi za wymiany międzynarodowe, jedynie niewielki procent studentów wyjeżdża w ramach programów i praktyk międzynarodowych. Studenci jako główne powody wskazali niewystarczające umiejętności językowe oraz problemy finansowe. Samorząd Studentów wskazuje także na niewystarczającą promocję mobilności wśród studentów, którzy nie mają świadomości jakie korzyści niosą za sobą wyjazdy zagraniczne. W Instytucie kształci się corocznie kilku studentów zagranicznych, uczestniczących w wymianach studenckich, dla których przewidziano realizację części programu studiów w Instytucie Języków Obcych. W programie studiów na kierunku *ekonomia* nie są przewidziane obowiązkowe przedmioty w językach obcych, natomiast lektoraty studenci oceniają dość nisko w kontekście praktycznego wykorzystania języka.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

Uczelnia współpracuje ze środowiskiem społecznym, gospodarczym i innymi uczelniami. Studenci mają możliwość uczestniczenia w konferencjach, wyjazdach naukowych, konkursach, wykładach otwartych na terenie całego kraju. Na uczelni funkcjonuje Biuro Karier, z którego przedstawicielami studenci mają okazję się spotkać po przyjęciu na studia oraz korzystać z jego pomocy w zakresie doradztwa zawodowego i szukania ofert pracy. Szczególnie warta uwagi jest współpraca z lokalnym rynkiem pracy, dzięki czemu studenci mają szerokie możliwości wyboru miejsca praktyk. Instytut prowadzi bazę jednostek przyjmujących na praktyki, doradza studentom w zakresie wyboru miejsca praktyk, a także sprawdza wyrywkowo obecność studentów na praktykach i ewaluuje zarówno studentów jak i jednostki w zakresie spełnienia zakładanych efektów kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu z członkiem zespołu uważają jednak, że mogą mieć problemy ze znalezieniem pracy po ukończeniu studiów.

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

Uczelnia zapewnia studentom niepełnosprawnym możliwość studiowania. Studenci mają zapewnione zarówno wsparcie materialne w postaci stypendiów specjalnych dla osób niepełnosprawnych jak i dydaktyczne, w postaci możliwości studiowania w indywidualnym trybie. Prawie cała infrastruktura uczelni, także domy studenckie i biblioteka, przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych, co potwierdziło spotkanie ze studentami oraz Pełnomocnikiem Rektora ds. Osób niepełnosprawnych. Jedynym problemem jest brak windy w budynku Instytutu Ekonomicznego, uczelnia jednak dostrzega ten brak i czyni starania o umożliwienie jej wybudowania. Brak ten jest rekompensowany przez zakup odpowiednich urządzeń umożliwiających poruszanie się na schodach.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

Obsługa studentów ocenianego kierunku odbywa się w zakresie spraw dydaktycznych w sekretariacie Instytutu Ekonomicznego oraz w zakresie przyznawania pomocy materialnej w Rektoracie PWSZ za pośrednictwem Działu Nauczania i Spraw Studenckich. Studenci na spotkaniu z członkiem zespołu oceniającego dość negatywnie ocenili jakość obsługi w sekretariacie, wskazując na niewystarczające otrzymywanie pożądanego informacji oraz częste duże kolejki. Studenci starszych lat dostrzegają jednak poprawę jakości obsługi, co było spowodowane działaniami systemu zapewnienia jakości. Obsługa w Rektoracie jest oceniana dużo lepiej, co potwierdzają opinie Samorządu Studentów. Każdy rocznik ma swojego opiekuna, do którego studenci mogą się zgłosić w przypadku problemów i wątpliwości związanych z tokiem studiów. Studenci I roku studiów w pierwszych dniach zajęć odbywają spotkania z wieloma organami uczelni, dzięki czemu mają możliwość zapoznać się z funkcjonowaniem uczelni. Bieżące informacje o programie kształcenia i procedurach toku studiów umieszczane są głównie na stronie internetowej Instytutu oraz tablicach ogłoszeniowych.

2. Ocena – w pełni

3. Uzasadnienie

Studenci kierunku *ekonomia* otrzymują niezbędne wsparcie uczelni w sprawach dydaktycznych, naukowych i materialnych. Kontakt z prowadzącymi jest zapewniony zarówno w trakcie zajęć, jak i poza nimi. W Instytucie działają koła naukowe zrzeszające studentów, co umożliwia zdobywanie przez nich pogłębionej wiedzy z zakresu zainteresowań. Samorząd Studentów otrzymuje wsparcie finansowe od uczelni. Wsparcie socjalne spełnia wymogi Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym.

Instytut Ekonomiczny współpracuje z uczelniami europejskimi i umożliwia studentom wzięcie udziału w wymianach i praktykach międzynarodowych, jednak studenci nie wykazują jednak dużego zainteresowania ofertą, podkreślając niewystarczające umiejętności językowe i problemy finansowe.

Instytut Ekonomiczny podjął współpracę z podmiotami gospodarczymi, samorządowymi, uczelniami i lokalnymi pracodawcami. Studenci wysoko oceniają pomoc uczelni w znalezieniu miejsca praktyk zawodowych. Na wyróżnienie zasługuje praktyka ewaluacji miejsca praktyk i pożądanego przez pracodawców efektów kształcenia.

Uczelnia stwarza warunki do studiowania dla osób niepełnosprawnych. Studenci mogą pobierać stypendia specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz korzystać z indywidualnego programu studiów. Infrastruktura i wyposażenie uczelni jest w pełni dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Uczelnia czyni starania o wybudowanie windy w budynku Instytutu Ekonomicznego, co jest jedynym znaczącym brakiem w wyposażeniu.

Jednostka zapewnia studentom obsługę administracyjną przede wszystkim w zakresie spraw dydaktycznych i pomocy materialnej, poprzez sekretariat Instytutu Ekonomicznego i Rektorat PWSZ. Według studentów jakość obsługi w sekretariacie nie jest wystarczająca, jednak uczelnia czyni starania mające na celu poprawę sytuacji. Wiele użytecznych informacji jest umieszczanych na stronie internetowej Instytutu.

4. Zalecenia

promowanie mobilności studentów, na przykład przez organizację spotkań ze studentami uczestniczącymi w wyjazdach i zbadanie opinii studentów na temat oczekiwań dotyczących oferty lektoratów.

Poszerzenie współpracy z lokalnymi pracodawcami, na przykład przez organizowanie targów pracy, aby ułatwić studentom podjęcie pracy w zawodzie po ukończeniu studiów. Doskonalenie jakości obsługi administracyjnej studentów w sekretariacie Instytutu Ekonomicznego.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

W ramach wdrożonego w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Sączu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia działająca w Instytucie Ekonomicznym poddaje ocenie proces projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w nim interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Na poziomie ogólnouczelnianym wdrożono procedury dotyczące tworzenia, oceny i doskonalenia programu kształcenia, regulacją objęto także udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (Pr-11 Przegląd programu kształcenia przez nauczycieli akademickich, w tym stanowiących minimum kadrowe; Pr-10 Pozyskiwanie opinii i sugestii zmian poprawiających jakość kształcenia; Pr-14 Konsultowanie programów kształcenia z interesariuszami zewnętrznymi). Nauczyciele akademicy, jako interesariusze wewnętrzni, biorą czynny udział w procesie projektowania efektów kształcenia poprzez opracowanie Kart Przedmiotów wraz z formami realizacji efektów kształcenia oraz metodami ich weryfikacji. Z kolei w procesie doskonalenia dokonują przeglądu w/w Kart, na podstawie którego mają możliwość zgłoszenia zmian. Udział nauczycieli akademickich w powyższym procesie odbywa się także poprzez prace w Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. W przypadku studentów, jako interesariuszy wewnętrznych udział w procesie projektowania i doskonalenia programu kształcenia odbywa się poprzez Samorząd Studencki oraz przedstawicieli w Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Udział interesariuszy zewnętrznych w tworzeniu programu kształcenia odbywa się przez nauczycieli akademickich- praktyków, którzy na bieżąco przenoszą na proces kształcenia doświadczenia oraz oczekiwania i potrzeby rynku pracy, jak również Konwent zrzeszający przedstawicieli otoczenia społeczno- gospodarczego, co więcej mając na uwadze potrzeby rynku pracy prowadzi się konsultacje z przedsiębiorcami, Samorządem w celu pozyskania ich opinii o programie kształcenia. W przypadku absolwentów procedury przewidują, iż studenci wypełniają ankietę, w której dokonują oceny programu kształcenia, w tym osiągniętych efektów kształcenia, poziomu przygotowania do pracy zawodowej oraz oferty edukacyjnej Uczelni. Ponadto informacji od absolwentów zasięga się poprzez bezpośrednie kontakty oraz Klub Absolwenta. Należy podkreślić, iż w trakcie wizytacji do wglądu Zespołu PKA została przedłożona stosowna dokumentacja potwierdzająca, iż w latach ak. 2011/2012; 2012/2013; 2013/2014; 2014/2015 oraz 2015/2016 odbywały się systematyczne konsultacje z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, które pozwoliły głównie na dostosowanie programu kształcenia i planu studiów do Krajowych Ram Kwalifikacji (nazwy specjalności, pogrupowanie przedmiotów wraz z modyfikacją ich nazw oraz likwidacją i wprowadzeniem nowych, zmiany w liczbie godzin ECTS, zdefiniowanie efektów kształcenia) oraz usprawniły proces zmiany profilu z ogólnoakademickiego na praktyczny- do wglądu Zespołu PKA przedłożono stosowną dokumentację potwierdzającą szereg zmian dokonanych w zakresie dostosowania nazw, liczby godzin realizowanych przedmiotów, punktów ECTS. Ponadto odpowiedzią na zgłoszoną przez interesariuszy potrzebę „praktycznego zainteresowania projektami i zapotrzebowaniem na profesjonalną wiedzę z zakresu zarządzania projektami” było utworzenie na wizytowanym kierunku studiów specjalności

„Zarządzanie projektami”, której program skonsultowano z Radą Instytutu Ekonomicznego; pracownikami dydaktycznymi prowadzącymi zajęcia z zakresu programów i projektów; studentami I, II i III roku studiów na kierunku *Ekonomia* oraz Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich. Ponadto zorganizowano Seminarium „Absolwent na Sądeckim Rynku Pracy”, jako specjalną ofertę dla studentów Instytutu Ekonomicznego z otwartymi wykładami, warsztatami i konsultacjami.

Na uczelni wdrożono system zapewnienia jakości kształcenia, który dokonuje analizy i oceny jakości i warunków kształcenia. W USZJK uwzględnione jest w dużym stopniu zdanie studentów, zarówno przez wpływ ich ocen na działania doskonalące, jak i obecność oraz aktywną działalność przedstawicieli studentów w gremiach decyzyjnych. Ogół studentów ocenianego kierunku ma jednak niewielkie poczucie uwzględniania ich oceny, co może prowadzić w przyszłości do spadku zwrotności ankiet. Uczelnia jest świadoma defektów swojego systemu i na bieżąco stara się reagować na pojawiające się problemy, udoskonalając rozwiązania w celu poprawy jakości kształcenia.

W działaniach Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia biorą czynny udział przedstawiciele studentów, delegowani przez Uczelnianą Radę Samorządu Studentów. Samorząd Studentów opiniuje również na bieżąco zarówno programy studiów jak i dotyczące ich regulacje, np. Regulamin Studiów, co znajduje odzwierciedlenie w przedstawionej przez uczelnię dokumentacji. Opinie studentów są często uwzględniane. W konstruowaniu programów studiów biorą też czynny udział instytucje przyjmujące studentów na praktyki, poprzez wypełnianie ankiet, na których instytucja sugeruje zwrócenie uwagi na poszczególne efekty kształcenia.

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoruje i poddaje się ocenie poziom osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, za które zgodnie z procedurą Pr-17 Ocena realizacji zakładanych efektów kształcenia odpowiadają: Rada Instytutu, Dyrektor Instytutu, Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz nauczyciele akademicki. W procesie monitorowania pozyskiwane są także informacje o osiągniętych efektach kształcenia założonych do realizacji w ramach praktyk zawodowych. W celu przeprowadzenia oceny przyjęto mierniki ilościowe i jakościowe oraz określono tryb jej dokonywania, a zatem ocena odbywa się na koniec roku akademickiego; dotyczy efektów kształcenia realizowanych na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Zgodnie z uregulowaniami ocena odbywa się na podstawie przeglądu Kart Przedmiotów dokonywanego przez nauczycieli akademickich w ramach prowadzonych modułów/przedmiotów kształcenia oraz analizy rozkładu ocen, której wyniki w stosownym sprawozdaniu zamieszcza Dyrektor Instytutu. Do wglądu Zespołu PKA przedłożono dokument z dn. 11.12.2015 r. zawierający ocenę oraz wnioski i zalecenia dla nauczycieli akademickich tj. ponowny przegląd Kart Przedmiotów wraz z określeniem i udokumentowaniem działań korygujących w zakresie realizacji zakładanych efektów kształcenia. W ramach monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia rozwiązania systemowe przewidują także stosowanie procedury: ankietyzacji studentów, której pytania dotyczą efektów kształcenia; monitorowania losów zawodowych absolwentów, mającej na celu pozyskanie informacji o osiągniętych efektach kształcenia i ich przydatności na rynku pracy; hospitacji zajęć dydaktycznych, w ramach której ocenia się przygotowanie merytoryczne wykładowcy pod względem zgodności tematyki zajęć dydaktycznych z Kartą Przedmiotu i założonymi efektami kształcenia. Ponadto ocenie podlegają efekty kształcenia założone do realizacji w procesie dyplomowania, który wskazuje, iż zapewnia się dbałość o właściwą jakość prac dyplomowych, o czym świadczą zapisy określone w Regulaminie studiów oraz Ramowym Regulaminie Dyplomowania, regulujące: zasady składania prac dyplomowych i dokonywanie ich recenzji, przebieg egzaminu dyplomowego, powierzanie funkcji promotora i recenzenta pracy dyplomowej. A zatem student wykonuje pracę dyplomową pod kierunkiem „nauczyciela akademickiego zatrudnionego na stanowisku profesora zwyczajnego i nadzwyczajnego, docenta, starszego wykładowcy lub wykładowcy ze stopniem doktora”, natomiast „w przypadku osób z tytułem zawodowym magistra zatrudnionych na stanowisku wykładowcy niezbędne jest uzyskanie pozytywnej opinii Rady Instytutu i zgody Senatu”. Dyrektor Instytutu po zaopiniowaniu przez Radę Instytutu zatwierdza tematy i zakres prac dyplomowych. Ponadto zgodnie z

procedurą Pr-9 Weryfikowanie jakości prac dyplomowych powołana została Komisja Oceniająca jakość prac dyplomowych, która dokonuje ich dodatkowej, wybiórczej weryfikacji tj. przynajmniej jednej pisanej u każdego z nauczycieli akademickich prowadzących seminarium dyplomowe. Sprawdzeniu podlega zawartość merytoryczna pracy pod kątem zgodności z kierunkiem i specjalnością oraz jej struktura, analizowana jest także ocena promotora i recenzja oraz dokumentacja z przebiegu egzaminu dyplomowego, a zatem dodatkowemu sprawdzeniu podlega nadzór promotora i recenzenta w celu sprawdzenia czy jest sprawowany właściwie- do wglądu Zespołu PKA przedstawiono sprawozdanie z prac Komisji za rok ak. 2013/2014 oraz 2014/2015 na podstawie których w ramach Instytutu przekazano zalecenia promotorom i recenzentom prac dyplomowych, które w ramach działań doskonalących Dyrektor Instytutu przekazał na spotkaniach w dn. 31.01.2014 r. oraz 27.11.2015 r. Z porównania skali uwag i spostrzeżeń zidentyfikowanych w poprzednich latach względem roku poprzedniego można uznać, iż wprowadzony system weryfikacji prac dyplomowych jest skuteczny oraz w znacznej mierze przyczynia się do poprawy ich jakości. W zakresie wymogu dotyczącego sprawdzania prac dyplomowych przez system antyplagiatowy należy stwierdzić, iż kompleksowo w systemie Plagiat.pl stosowana jest procedura antyplagiatowa, której celem jest kontrola prac dyplomowych przed dopuszczeniem do obrony. Za dokonanie analizy raportu podobieństwa zgodnie z obowiązującą w Uczelni procedurą weryfikacji prac dyplomowych odpowiedzialny jest promotor pracy, który generuje w systemie antyplagiatowym „Opinię promotora w sprawie przyjęcia pracy dyplomowej” stwierdzającą czy zapożyczenia wykryte w pracy są dopuszczalne, a w przypadku podejrzenia popełnienia przez studenta plagiatu kieruje sprawę do Rektora w celu wyjaśnienia, ewentualnie wszczęcia wobec niego postępowania dyscyplinarnego, a zatem właściwie czuwa się także nad wykrywaniem i zapobieganiem plagiatów

Formami monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku są archiwizowanie prac studentów, losowe sprawdzanie prac dyplomowych, ocena realizacji praktyk zawodowych, hospitacje zajęć, ankietyzacja przedmiotów po każdym semestrze oraz prowadzone od niedawna spotkania ze studentami, na których mogą wyrazić swoje wątpliwości odnoszące się do zakładanych efektów kształcenia, jako uzupełnienie dla ankiet. Studenci nie są jednak dostatecznie poinformowani o ewaluacji osiągania przez nich efektów kształcenia i nie mają świadomości żadnych zmian ani uwzględniania ich uwag, co wpływa niekorzystnie na responsywność ankiet. Studenci negatywnie oceniają również obligowanie ich do wypełniania ankiet poprzez blokowanie systemu internetowego do czasu wypełnienia ankiety. Przedstawiciele USZJK są świadomi tych faktów i pracują nad doskonaleniem systemu.

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

W ramach systemu Rada Instytutu oraz Dyrektor Instytutu poddają ocenie przyjęte sposoby weryfikacji efektów kształcenia, także w ramach praktyk zawodowych oraz w procesie dyplomowania. Weryfikacji służy przegląd Kart Przedmiotów, hospitacje zajęć dydaktycznych, ankietyzacja studentów i absolwentów, a zatem ocenie podlegają przyjęte formy realizacji i metody weryfikacji efektów kształcenia w celu sprawdzenia czy są właściwe, tożsame ze wskazanymi w Kartach Przedmiotów oraz czy pozwalają w pełni zweryfikować określone w Karcie Przedmiotu efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielem ZO potwierdzili, że część ich prac końcowych (kolokwiiów i egzaminów) zawiera pytania bezpośrednio odnoszące się do zakładanych efektów kształcenia. W kartach przedmiotów znajduje się dokładny opis przełożenia realizacji każdego z efektów kształcenia na ocenę z efektu. Również ocena praktyk zawodowych opiera się na ocenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, co potwierdza przedstawiona dokumentacja. Studenci obecni na spotkaniu z ZO nie potrafili jednak wskazać, czy istnieją formy monitorowania systemu weryfikacji. Na uczelni stosuje się system antyplagiatowy Plagiat.pl, umożliwiający studentom jednorazową poprawę pracy wykazującej znamiona plagiatu przed finalnym złożeniem pracy.

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

W wizytowanej Uczelni opracowano procedury dotyczące zasad, warunków i trybu potwierdzania

efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, określono zakres kompetencji osób i gremiów odpowiedzialnych za przeprowadzenie postępowania, w tym tryb odwoławczy, procedurę przyjęcia na studia, arkusz wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Na wizytowanym kierunku studiów dotychczas nie korzystano z powyższej procedury, w przypadku jej wdrożenia zostanie objęta wewnętrznym systemem zapewnienia jakości kształcenia.

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia właściwie odnosi się do problematyki monitorowania losów zawodowych absolwentów. Podkreśla się zobowiązanie Uczelni do prowadzenia monitoringu pomimo zwolnienia przez przepisy prawa. Jednostka monitoruje losy absolwentów na rynku pracy po roku, 3 i 5 latach od ukończenia studiów. Monitoring ten realizowany jest przez Akademickie Biuro Karier na podstawie procedury Pr-3 Badanie opinii absolwentów o ukończonym kierunku studiów, które odpowiada także za opracowanie i upowszechnienie wyników. Do wglądu Zespołu PKA przedstawiono analizę wyników z badania dotyczącego pierwszego etapu monitoringu, a zatem, jak słusznie zwrócono uwagę, ze względu na charakter pytań i zbyt krótki czas uniemożliwiający adaptację na rynku pracy, potencjalne możliwości praktycznego wykorzystania wyników są bardzo ograniczone, natomiast w przypadku kolejnych etapów badania pojawiają się trudności w uzyskaniu reprezentatywnej próbki badawczej i miarodajnych wyników. A zatem prawidłowo zidentyfikowano problem stwierdzając, iż mógłby go ograniczyć lub wyeliminować właściwy dobór instrumentu badawczego, w związku z czym w 2015 roku uszczegółowiono kwestionariusz ankiety oprócz którego powołano Klub Absolwenta. W związku z powyższym uznać należy, iż w badaniu stosuje się właściwy dobór pytań umożliwiający odniesienie osiągniętych efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy, jak również wpływ wykształcenia zdobytego w Uczelni na karierę zawodową, a także wskazanie potencjalnych możliwości rozwoju oferty kształcenia Wydziału. W celu oceny przydatności osiągniętych efektów kształcenia na rynku pracy przeprowadzono analizę rynku pracy pod kątem możliwości zatrudnienia absolwentów Uczelni, która posłużyła do określenia kompetencji niezbędnych dla studentów, a sformułowane opinie i postulaty uwzględniono w tworzeniu koncepcji kształcenia. Obecnie na podstawie wyników z monitoringu losów absolwentów w latach 2012-2015, w których ok. 6% badanych zgłaszało potrzebę dokonania zmian w programie kształcenia w ramach tzw. przejścia na profil praktyczny zwiększono liczbę godzin laboratoriów, wprowadzono nowe programy księgowo, wprowadzono większą liczbę zajęć o charakterze praktycznym. Ponadto na ich podstawie określony został dobór specjalności prowadzonych w ramach wizytowanego kierunku studiów oraz wprowadzono „Ofertę specjalną Instytutu Ekonomicznego”, w ramach której realizuje się Seminarium „Absolwent na Sądeckim Rynku Pracy”, którego celem jest wskazanie możliwości zwiększenia szans na rynku pracy podczas wykładów otwartych, warsztatów oraz konsultacji.

Uczelnia monitoruje losy zawodowe absolwentów poprzez ankiety przeprowadzane w momencie odbioru dyplomu, po 3 oraz 5 latach od ukończenia studiów. Jednostką zajmującą się monitorowaniem losów absolwentów jest Akademickie Biuro Karier. W wynikach ankiet przeprowadzanych bezpośrednio po ukończeniu studiów dominują pozytywne opinie, istotnym problemem jest niewielka responsywność ankiet po kilku latach od ukończenia studiów, co nie pozwala na wyciągnięcie konstruktywnych wniosków. Uczelnia podejmuje próby doskonalenia systemu poprzez powołanie Klubu Absolwenta, który miałby zwiększyć poczucie więzi z uczelnią po ukończeniu studiów.

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje prowadzoną politykę kadrową. Dyrektor Instytutu dokonuje weryfikacji oraz oceny dorobku naukowego i kwalifikacji dydaktycznych kadry pod kątem adekwatności do realizowanego programu, w tym zakładanych efektów kształcenia. Ocena dotyczy sprawdzenia czy nauczyciele akademicy posiadają dorobek naukowy w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia wskazanemu dla kierunku „*ekonomia*”, w zakresie dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia zdefiniowane dla wizytowanego

kierunku. Ponadto zbadaniu podlega prawidłowość obsady dydaktycznej pod kątem sprawdzenia czy przydzielone zajęcia są zgodne z kwalifikacjami i kompetencjami. Przy dokonywaniu obsady uwzględniane są także wyniki hospitacji zajęć. Prowadzi się także nadzór nad spełnieniem wymagań określonych przepisami prawa przez osoby stanowiące minimum kadrowe. Monitorowaniu i ocenie przez Prorektora ds. Nauki, Rozwoju i Współpracy podlegają także warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego kadry, jak również jej aktywność naukowa. Weryfikacji w ramach systemu zapewnienia jakości kształcenia podlega oferowane przez Uczelnię wsparcie nauczycieli akademickich, których rozwój jest istotnym czynnikiem poprawy jakości kształcenia studentów, a zatem w ramach dokonanej oceny uznano, iż jest on wspierany właściwie, dofinansowywane są publikacje, referaty, udział w konferencjach, otwieranie przewodów doktorskich. Wewnętrzny system zapewnienia jakości przewiduje procedurę „oceny pracownika dydaktycznego” z uwzględnieniem wyników hospitacji oraz opinii wyrażonych przez studentów w procesie ankietyzacji, co potwierdziła dokumentacja. Analiza wyników oceny okresowej nauczycieli akademickich, w tym protokołów z ewaluacji i hospitacji zajęć wykazała, iż uwagi i zalecenia w zakresie doskonalenia realizacji procesu kształcenia, w tym programu kształcenia są formułowane incydentalnie, wyniki są zasadniczo pozytywne, w ramach działań doskonalących stosowana jest zwyczajowo forma rozmowy, podczas której Dyrektor Instytutu informuje o wyniku oceny, a w przypadku osób, względem których sformułowano uwagi rozmowa ma charakter dyscyplinujący. Procedura hospitacji, wydaje się być zasadniczo poprawna, podlegają jej wszyscy pracownicy przynajmniej raz na dwa lata, natomiast w przypadku osób z krótszym stażem dydaktycznym niż 5 lat przynajmniej raz w roku. Hospitacje mają charakter doradczo- konsultacyjny, przeprowadzane są zgodnie z przygotowanym przez Dyrektora Instytutu i zatwierdzonym przez Prorektora ds. studenckich i kształcenia harmonogramem hospitacji ustalonym do 30 października i do 15 marca każdego roku akademickiego. Z przeprowadzonych hospitacji Przewodniczący Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia sporządza stosowne sprawozdanie, które zawiera konkluzję wniosków sformułowanych na podstawie analizy protokołów z hospitacji. Analiza arkuszy pohospitacyjnych wskazuje, iż proces hospitacji można uznać za służący zapewnianiu lub doskonaleniu jakości, gdyż hospitacje odbywają się regularnie, w tym umożliwiają identyfikację przez hospitującego słabszych elementów procesu dydaktycznego, mogące służyć poprawie jakości pracy nauczyciela, co potwierdza rzetelny i pogłębiony sposób wypełnienia w protokole z hospitacji punktu dotyczącego uwag i spostrzeżeń hospitującego. Przedstawiona do wglądu podczas wizytacji dokumentacja wskazuje, iż hospitacje wypadają na ogół pozytywnie, a ich wyniki uwzględniane są w okresowej ocenie pracowników oraz przy obsadzie zajęć dydaktycznych. Zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami Uczelni dokonuje się oceny pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, w tym Sekretariatu wraz z uwzględnieniem opinii studentów wyrażonych w procesie ankietyzacji lub poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim, Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, której wyniki służą premiowaniu, określeniu poziomu kompetencji oraz kwalifikacji w celu ich podnoszenia poprzez odpowiednie szkolenia. Na podstawie wyników badania studentów, w ramach którego sformułowano różnorodne uwagi dotyczące jakości ich obsługi podjęto działania doskonalące, a zatem pracownikom administracji umożliwiono udział w szkoleniu „Obsługa klienta” mającego na celu podniesienie kultury jakości obsługi studentów. Ponadto w latach 2012-2015 przeprowadzono cykl szkoleń dla pracowników sekretariatu Instytutu Ekonomicznego, których celem było m.in.: podniesienie kompetencji zawodowych i zwiększenie motywacji pracownika, doskonalenie umiejętności interpersonalnych i kształtowania wizerunku uczelni, zwiększenie efektywności współpracy i komunikacji z klientem wewnętrznym i zewnętrznym, doskonalenie umiejętności organizacji pracy i planowania, doskonalenie umiejętności wykorzystania środków technicznych w sekretariacie, jak również pobudzanie potrzeby stałego rozwoju.

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

W celu dokonania oceny nauczycieli akademickich w ramach WSZJK zgodnie z procedurą Pr-2 Ocena nauczycieli akademickich przez studentów uruchomiono wśród studentów proces ankietyzacji. Efektem cyklicznie przeprowadzanego badania jest sprawozdanie sporządzone przez Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, które następnie otrzymuje Dyrektor Instytutu. Wyniki zawierają

ogólną średnią ocenę nauczyciela, natomiast upowszechnieniu podlegają wyniki skrajne dla każdego kierunku studiów. Wyniki z oceny nauczycieli akademickich sformułowane przez studentów w procesie ankietyzacji są przedstawiane nauczycielom akademickim przez Dyrektora Instytutu podczas rozmowy, a także służą podjęciu działań doskonalących jakość kształcenia. Z przedłożonych do wglądu podczas wizytacji sprawozdań z ankietyzacji za lata ak. 2012/2013; 2013/2014; 2014/2015 wynika, iż większość badanych osób uzyskało ocenę pozytywną, jednak za konieczne uznano sformułowanie zaleceń w zakresie: wypracowania umiejętności nawiązywania kontaktów, punktualności odbywania zajęć zgodnie z planem, lepszego przygotowywania się do zajęć, realizowania treści zgodne z programem kształcenia wraz z odnoszeniem ich do przykładów z praktyki, wykorzystywania w procesie dydaktycznym nowoczesnych środków dydaktycznych, a także większej dostępności podczas konsultacji. W ramach działań doskonalących przeprowadzono hospitacje, które w kolejnych badaniach pozwoliły w znacznej mierze wyeliminować powyżej wskazane czynniki wpływające na jakość kształcenia. Wyniki ankiet studenckich służą ocenie działalności dydaktycznej nauczyciela akademickiego podlegającego ocenie okresowej, która wpływa na prowadzoną politykę kadrową. A zatem analiza wybranych arkuszy oceny okresowej pracowników wykazuje, iż w niemal każdym przypadku została wypełniona pozycja związana z oceną studencką. Zwrócić należy jednak szczególną uwagę, iż pomimo organizowanych spotkań ze studentami (do wglądu Zespołu PKA przedłożono stosowne notatki) usprawnienia wymaga sposób upowszechnienia wyników, gdyż studenci nie mają możliwości zapoznania się z nimi, a zatem nie są świadomi wpływu na kształtowanie polityki kadrowej Uczelni, Instytutu związanej nie tylko z negatywnymi, ale również pozytywnymi aspektami, takimi jak nagrody czy wyróżnienia. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku oceny kadry wspierającej proces kształcenia.

Elektroniczny system ankietyzacji po każdym semestrze pozwala na poznanie opinii studentów na temat każdego prowadzącego przedmiotu i ze względu na zobligowanie studentów do odpowiedzi poprzez blokowanie systemu internetowego, wykazuje dużą zwrotność ankiet. W ocenie okresowej nauczycieli akademickich waga oceny studenckiej wynosi 30%. Kierownictwo Instytutu przeprowadza rozmowy z nisko ocenionymi nauczycielami mające na celu poprawę jakości kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu z członkiem zespołu przyznali, że oceny nauczycieli nie są im znane a wnioski z przeprowadzonych ankiet nie są im przedstawiane, nie są świadomi nawet publikowania nazwisk najlepiej ocenionych wykładowców na stronie internetowej. Przedstawiciele USZJK i Samorządu Studentów dostrzegają ten problem i rozważają rozwiązanie poprzez wprowadzenie cyklicznych spotkań ze studentami, na których będą oni informowani o podjętych działaniach w związku z poprawą jakości kształcenia.

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

Wdrożony wewnętrzny system zapewniania jakości przewiduje procedurę oceny zasobów materialnych (w tym ich dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych), środków wsparcia dla studentów (w tym możliwości samorozwoju w kołach naukowych), zasobów bibliotecznych i ich dostępności. W ramach dokonywanej oceny zidentyfikowanym, głównym czynnikiem wpływającym na jakość kształcenia był problem niewystarczającej liczby sal dydaktycznych, a zatem działania doskonalące Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia zostały skupione na systematycznym zgłaszaniu władzom Uczelni potrzeby rozwoju bazy dydaktycznej, wraz z jej odpowiednim wyposażeniem oraz dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych, które nastąpiły w 2015 roku, a zatem pozyskano nowe wykładowe i ćwiczeniowe sale dydaktyczne, pracownie komputerową, pokoje socjalne dla pracowników, do spotkań kół naukowych oraz pomieszczenia przeznaczone na potrzeby archiwum w zakresie przechowywania prac etapowych studentów stanowiące potwierdzenie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz sposób ich weryfikacji. Ocenie wykorzystywanych przez nauczycieli akademickich metod dydaktycznych podczas zajęć służy procedura przeprowadzania ich hospitacji. A zatem jak wskazuje przedłożone podczas wizytacji do wglądu Zespołu PKA sprawozdanie za rok ak. 2014/2015 zidentyfikowano potrzebę wykorzystania środków multimedialnych tj. projektory i tablice multimedialne, na które zapotrzebowanie zostało także zrealizowane w ramach działań doskonalących jakość procesu kształcenia. Również w ramach działań doskonalących na potrzeby zgłoszone przez kadre i studentów w ramach posiadanych zasobów

bibliotecznych dokonuje się aktualizacji spisu prenumerowanych czasopism o charakterze ekonomicznym oraz uzupełnień literatury wskazanej w Kartach Przedmiotów. Ponowne badania przeprowadzone w tym obszarze procesu kształcenia wskazują, iż uzyskuje się pozytywne wyniki, a zatem podejmowane działania naprawcze można uznać za skuteczne.

Studenci oceniają infrastrukturę dydaktyczną i naukową uczelni co 3 lata. Dzięki temu każdy rocznik może przynajmniej raz ocenić jakość bazy dydaktycznej i zaproponować zmiany. W opinii ZO tego typu zapytania powinny być częstsze, aby kierownictwo mogło szybciej reagować na powtarzające się problemy a studenci mogli dostrzegać bieżące zmiany. Uwagi zgłaszane przez studentów w ostatnich latach dotyczyły m.in. niewystarczającej ilości sal dydaktycznych, niedostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych, problemem z temperaturą w okresach letnich. Znaczącą część tych problemów udało się wyeliminować w ostatnim czasie, co bardzo pozytywnie wpłynęło na jakość bazy dydaktycznej. Studenci obecni na spotkaniu z członkiem zespołu przyznali, że znają bezpośrednich możliwości oceny środków wsparcia, jednak są z nich w pełni zadowoleni.

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

W ramach WSZJK Prorektor ds. Studenckich i Kształcenia oraz Prorektor ds. Rozwoju, Nauki i Współpracy dokonują oceny zasobów informacyjnych Uczelni obejmującej m.in. dostępność informacji na temat WSZJK, w tym systemu upowszechniania informacji dotyczących wyników oceny jakości kształcenia oraz wprowadzanych zmian. Zgodnie z procedurą Pr-13 Zapewnianie publicznego dostępu do efektów kształcenia oraz informacji o systemie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia oceny dokonują także studenci oraz Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia. W trakcie wizytacji studenci, jako interesariusze wewnętrzni sugerowali, iż przepływ informacji w zakresie zagadnień związanych z systemem zapewniania jakości kształcenia jest zachwiany, choć pozytywnie należy ocenić stworzoną studentom możliwość dokonania oceny tego aspektu procesu kształcenia w ankiecie. Do wglądu Zespołu PKA przedstawiono stosowną dokumentację potwierdzającą dokonywanie powyższej oceny, jednak opracowane wyniki wskazują, iż zasadna wydaje się potrzeba głębszej refleksji nad interpretacją otrzymanego wyniku oraz sformułowanie rekomendacji i zaleceń mających na celu podjęcie działań doskonalących, pomimo zróżnicowanych ocen dostępność informacji została oceniona dość dobrze, a zatem uznano, iż przyjęty sposób gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia jest właściwy.

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

Za funkcjonowanie oraz weryfikację systemu informacyjnego w Uczelni odpowiedzialny jest Prorektor ds. studenckich i kształcenia oraz Dyrektor Instytutu. W ramach WSZJK oceny zasobów informacyjnych Uczelni zgodnie z procedurą Pr-13 Zapewnianie publicznego dostępu do efektów kształcenia oraz informacji o systemie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia dokonują także studenci oraz Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, a zatem ocenie podlegają dostępność informacji na temat programu kształcenia, opisu efektów kształcenia, zmian w planach zajęć, terminów zaliczeń i egzaminów. Do wglądu Zespołu PKA przedstawiono stosowną dokumentację potwierdzającą dokonywanie powyższej oceny (Sprawozdanie Instytutowej Komisji ds. Jakości Kształcenia z dn. 18.11.2013 r. przedłożone Dyrektorowi Instytutu Ekonomicznego z badania przeprowadzonego w roku ak. 2012/2013), której wyniki są zróżnicowane, co więcej stanowią wyłącznie dane statystyczne, na podstawie których nie sformułowano rekomendacji i zaleceń mających na celu podjęcie działań doskonalących. Zapewnieniem właściwego dostępu do informacji o programie kształcenia, efektach kształcenia oraz o organizacji i procedurach toku studiów we współpracy z Działem Nauczania i Spraw Studenckich zajmuje się Sekretariat Instytutu Ekonomicznego, który na bieżąco monitoruje aktualność i dostępność powyższych informacji.

Dostęp do informacji o programie i procesie kształcenia (karty przedmiotów, harmonogramy zajęć, bieżące informacje i procedury) jest zapewniony głównie poprzez stronę internetową Instytutu oraz system Wirtualny Dziekanat. Studenci I roku na początku cyklu kształcenia odbywają wiele spotkań z

osobami odpowiedzialnymi za poszczególne jednostki uczelni oraz otrzymują szczegółowe informatory na temat uczelni. Studenci podczas spotkania z członkiem zespołu wskazali na niewystarczającą ilość pożądaných informacji otrzymywanych z sekretariatu, jednak studenci III roku dostrzegli poprawę w ostatnim czasie po uprzednich negatywnych opiniach. Studenci zazwyczaj nie mają też świadomości o procedurach USZJK, pomimo iż są przedstawione szczegółowo na stronie internetowej. Nie wiedzą również o możliwościach oceny dostępu do informacji, chociaż na spotkaniu z ZO nie zgłosili żadnych uwag pod tym względem.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

Przeprowadzona wizytacja w tym rozmowy z Instytutowa Komisją ds. jakości kształcenia oraz pełnomocnikiem Rektora ds. jakości kształcenia, kadrą akademicką i studentami oraz przedstawicielami pracodawców pozwala stwierdzić iż Uczelnia oraz Instytut Ekonomiczny dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Skuteczność systemu można ocenić na podstawie przeprowadzonych działań doskonalących. System pozwolił na zdiagnozowanie obszarów wymagających doskonalenia i na skuteczne przeprowadzenia takich działań. I tak, w oparciu o przeprowadzone konsultacje z interesariuszami, analizy rynku pracy, wyni i badań dotyczące rynku pracy, opracowano wnioski i zalecenia dotyczące projektowania kart przedmiotów w których. uwzględniono zasadne uwagi, jak np. określenie kompetencji społecznych. Wdrożono wnioski wynikające z przeprowadzanych hospitacji w tym szersze korzystania podczas zajęć z tablic multimedialnych, umiejętne podczas zajęć aktywizowanie studentów, Ocena skuteczności systemu wskazała na niską efektywność sprawozdań dotyczących weryfikacji efektów kształcenia i przejście na inne formy oceny weryfikacji efektów kształcenia jak np. analiza struktury ocen egzaminacyjnych, przegląd losowo wybranych prac dyplomowych i ocena ich jakości oraz jakości recenzji a także dyskusji merytorycznej w Instytutach o jakości prac dyplomowych. Ocena skuteczności systemu pozwoliła na dokonanie zmian w procedurach dotyczących badania losów zawodowych absolwentów. Uszczegółowiono ankiety uwzględniając potrzebę opinii abonentów do doskonalenia programu kształcenia. Utworzono Klub Absolwenta w PWSZ. System pozwolił ustalić iż konieczne jest rozszerzenie prac związanych z analizą rynku pracy w szczególności w perspektywie zmiany profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na profil praktyczny. Zakłada się podjęcie analizy i dyskusji dotyczącej rozkładu punktów ECTS pomiędzy poszczególne przedmioty przy projektowaniu nowych kart przedmiotów dostosowanych do profilu praktycznego.

Opracowano szczegółowe harmonogramy pracy dla wszystkich podmiotów uczestniczących w zapewnieniu jakości kształcenia. Poprawiono przepływ informacji (elektroniczne wiadomości przypominające). Instytutowa Komisja ds. Jakości Kształcenia corocznie zgłasza propozycje dotyczące zmian systemu. Są one przedmiotem dyskusji na poziomie Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz na zebraniu wszystkich Komisji działających w poszczególnych instytutach.

2. Ocena – w pełni

3. Uzasadnienie

-W toku wizytacji zidentyfikowano udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie projektowania efektów kształcenia;

-System zapewnienia jakości kształcenia przewiduje procedury oceny monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia stanowiące istotny element wdrożonego w Uczelni systemu. Monitorowanie prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Ponadto prawidłowo objęto proces dyplomowania nadzorem Komisji Oceniającej jakość prac dyplomowych;

-W ramach WSZJK dokonuje się oceny przyjętych sposobów weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć oraz zapobiega plagiatom. Sprawdzeniu podlegają stosowane formy realizacji i metody weryfikacji efektów kształcenia pod względem spójności i zgodności z określonymi i podanymi do wiadomości studentom w Kartach Przedmiotów, a wskazane toku wizytacji przykłady ich modyfikacji zostały dokonane w związku ze zmianą profilu kształcenia na praktyczny, w ocenie zazwyczaj uznaje się je za właściwe;

-Z otrzymanych w toku wizytacji informacji wynika, iż na wizytowanym kierunku studiów nie potwierdzano efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, procedurę planuje się wdrożyć

i objąć nadzorem WSZJK;

- Absolwenci wizytowanego kierunku studiów są obejmowani monitorowaniem ich losów zawodowych, a zatem pozytywnie należy ocenić podjęte działania służące pozyskaniu ich opinii w zakresie oceny efektów kształcenia pod kątem ich przydatności na rynku pracy. Podkreślić należy zobowiązanie Uczelni do prowadzenia badania pomimo zwolnienia z dotychczasowego obowiązku przez przepisy prawa;

-Pozytywnie należy ocenić włączenie do systemu procedury oceny okresowej nauczycieli akademickich oraz oceny pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, w tym Sekretariatu, których sposób dokonywania opiera się o jasne kryteria. Pozytywnym i skutecznym narzędziem w ramach systemu są hospitacje zajęć dydaktycznych. Jednostka sprzyja podnoszeniu kwalifikacji, w tym zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego;

-Ocena jakości kadry realizującej proces kształcenia dokonywana przez studentów, jako aspekt wewnętrznego systemu zapewniania jakości realizowana jest w sposób kompleksowy i umożliwia regularne monitorowanie przez studentów jakości procesu dydaktycznego;

-W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości określono narzędzie oceny zasobów materialnych, w tym środków wsparcia studentów, na podstawie wyników badania formułowane są uwagi i zalecenia oraz podejmowane działania doskonalące;

-Przyjęte zasady gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia nie budzą zastrzeżeń, wypracowano narzędzie umożliwiające ocenę działalności systemu w tym obszarze;

-Dostępność i aktualność informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów jest śledzona i weryfikowana przez system, który czuwa nad właściwym zapewnieniem dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji;

-Podejmowane działania świadczą o rzeczywistym monitoringu jakości kształcenia; przegląd wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia umożliwia przekazywanie rekomendacji na wyższy poziom Uczelni oraz określanie zakresu działań doskonalących, ponadto pozwala na rzetelną ocenę skuteczności działania systemu.

System zapewnienia jakości kształcenia wprowadzony na uczelni funkcjonuje prawidłowo i jest na bieżąco weryfikowany i zmieniany według potrzeb. Uczelnia dostrzega pojawiające się problemy i stara się na nie reagować. Oceny studenckie są uwzględniane w wielu aspektach. Jediną znaczącą wadą systemu jest niewielka świadomość studentów na temat działalności systemu zapewnienia jakości.

4. Zalecenia

- zaleca się systematyczne spotkania ze studentami w celu omówienia wyników ankietyzacji i przedstawienia zakresu działań naprawczych, bowiem nawiązanie bezpośredniej relacji zwiększy świadomość studentów i przekonanie, iż jako interesariusze wewnętrzni mają wpływ na jakość oferowanego przez Uczelnię kształcenia;

- w procedurze Pr-17 Ocena realizacji zakładanych efektów kształcenia: usprawnienia wymaga sposób opracowywania wyników z analizy rozkładu ocen, bowiem wskazuje, iż zalecenia i rekomendacje nie są formułowane, natomiast zróżnicowanie ocen tj. poziomu osiągnięcia efektów kształcenia w badaniu świadczy, iż pojawia się konieczność zidentyfikowania ich przyczyn, które umożliwią podjęcie stosownych działań doskonalących;

- rekomenduje się uszczegółowienie danych z monitorowania losów zawodowych absolwentów oraz ich analizę w ramach kierunku, gdyż umożliwią reakcję jednostki w zakresie oceny jakości kształcenia i przydatności na rynku pracy kierunkowych efektów kształcenia, a także w większym zakresie niż dotychczas zapewnią udział absolwentów w procesie projektowania efektów kształcenia.

Przeprowadzona wizytacja w tym rozmowy zespołu oceniającego z Instytutowa Komisją ds. jakości kształcenia oraz pełnomocnikiem Rektora ds. jakości kształcenia, kadrą akademicka i studentami oraz przedstawicielami pracodawców pozwala stwierdzić iż Uczelnia oraz Instytut Ekonomiczny dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Skuteczność systemu można ocenić na podstawie przeprowadzonych działań doskonalących.